

MOVIMENTO CIVILIZANTE

A VIDA ESPIRITUAL

ETO XXXI,

FEBRUAR 1964

Daj mi Jezus, da žalujem, smrt trpljenje objokujem, ki si, Jagnje, go
prestal, greh izbrisal, milost dal.

Oh ,na križ so te pribili, žejo z žolčem ti gasili, za naš greh si bičal
bil in na lesu kri prelil.

Jezus, daj, da tvoje rane nas presunejo kristjane, in trpljenje prebridko
naj pomoč nam v smrti bo.

Katoliška skupnost

Učenci Kristusovi, ki se zbirajo v njegovi Cerkvi, niso navadna verska družba. Kristjani smo bolj tesno in bolj živo povezani med seboj. Nismo le družba enih misli in ene volje, ampak nekaj več. Naša skupnost je višja, nadnaravna.

Mistično Telo Kristusovo: To izražamo po nauku sv. Pavla, ko pravimo, da je Cerkev mistično telo Kristusovo. Vsi verniki so udje tega telesa, glava pa mu je Jezus Kristus, ki od njega izhaja vse nadnaravno življenje.

Nadnaravne vezi milosti nas družijo najprej z Bogom, potem pa tudi med seboj v eno družbo in eno skupnost Cerkve.

Nevidna skupnost: Ta nadnaravna skupnost med kristjani pa na zunaj ni neposredno vidna. Nadnaravne življenjske vezi, ki družijo ude Kristusovega telesa, so tajne, na zunaj neopazne. Nihče nima na čelu zapisano, da je ud Kristusov, le v duši nosi to neizbrisno znamenje.

Vidni učinki nevidne skupnosti: Skrivnostna skupnost krščanske družine vlada v dušah, nevidno. Toda človek je že tak, da tudi na zunaj pokaže, kar nosi v srcu. Ljudje smo pač vidna in družabna bitja.

Tudi duhovna krščanska skupnost se mora na zunaj pokazati.

Vidna skupnost Cerkve: Jezus Kristus je sam tako uredil in določil, naj se njegovi učenci, ki jih v dušah zedinja isto nadnaravno življenje, tudi na zunaj družijo v eni vidni Cerkvi z vidnim učeništvom, vidnimi zakramenti, vidno hierarhijo.

Vendar to ni edini način, kako se skupnost src in duš kaže na zunaj. To je le najbolj nujen, za vse obvezen in neobhodno potreben način. To je le minimum.

Notranja skupnost še drugače izžareva navzven.

Vidna skupnost prijateljstva: Notranja skupnost med kristjani se čisto naravno pokaže tudi v medsebojnem prijateljstvu. Saj ni mogoče, da bi na zunaj mrzili in prezirali drug drugega, če pa naše duše isto verujejo, isto ljubijo in jih ožarja ista milost.

Kdor je v resnici doživel nadnaravno občestvo božjih otrok, se ne bo mogel ustavljati tem nagibom srca in težnjam svoje duše.

Vidna skupnost skupnega dela: Naravno je, da se kristjani med seboj razumejo, spoštujejo in ljubijo, pa tudi vzajemno podpirajo in drug drugemu pomagajo.

Močna nadnaravna skupnost katoličanov se naravno kaže v enotnem in skupnem delu za iste evangelijske ideale. Ali ni ta zveza čisto jasna? To dvoje spada skupaj kakor sončni žar in sonce, kakor ogenj in toplota.

Kaj, če prijateljstvo premine?: Ali naj takoj rečemo, da je preminilo tudi notranje življenje v duši? Ne! Tega ne smemo reči. Notranje življenje je skrivnostno, nevidno in lahko ostane kdaj brez vidnih zunanjih učinkov. Seveda, dokler vrši človek vsaj tisto, kar je nujno; dokler ostane združen s Cerkvijo in ne odpade.

Slabo znamenje: To sicer ni gotov dokaz, da je ugasnilo življenje v duši, pač pa je to zelo slabo znamenje.

Ko je prešla prijetna toplota in je pritisnil mraz, kaj boš mislil drugega, ko da ogenj ugaša ali je že ugasnil? Ko je umrla zarja in se je spustil mrak, kaj boš mislil drugega, ko da je sonce zašlo!

Resen opomin: Ko se z drugimi katoličani ne čutiš več v dobrem soglasju, ko ti katoliški bratje postajajo zoprni in mrzki, ko si moraš reči, da imaš boljše prijatelje drugod, ko te odbija skupno vnanje delo, vedi, da je to resen opomin, da najbrž tudi znotraj s tabo ni vse prav.

Ali ni morda prav zato na zunaj mrzlo, ker je oslabil ogenj v duši? Velik žar nikoli ne ugasne na en mah, počasi pojema, počasi se krči in omahuje, preden se utrne zadnji plamenček.

Svareči zgledi: Tako je bilo z Luthrom. V mladosti je bil zelo goreč, pobožen in vnet. Začel pa je ostro bičati cerkvene razmere, zlasti hierarhijo. Najprej njene resnične slabosti, potem tudi navidezne, nazadnje je sploh besno udrihal čez vse, kar ni bilo po njegovi glavi.

V začetku je bil gotovo z vsem srcem veren kristjan, čeprav je hodil na zunaj svoja pota. Pozneje pa je odpadel tudi od Cerkve.

Kako bridko, kako usodno je ločiti se od katoliške skupnosti! Kako nevarna stvar je strastna kritika!

Taki zgledi dajo človeku misliti.

Sklep: „Kdor stoji, naj gleda, da ne pade“, je pisano. Kadar boš opazil, da se na zunaj odmikaš od bratov v Gospodu, da ti ni več prijetno v katoliški skupnosti, — ko ti postaja prijetnejša skupnost drugje, zresni se in skrbno preišči, ali se ne rušijo tudi notranje, nadnaravne vezi v duši.

Zakaj velika škoda ti grozi v tej sveti stvari.

Kadar pa to opaziš na drugih, zadržuj sodbo! Zakaj to še ni dokaz, le opomin je, a resen opomin.

X. Y.

Cerkev je na področju sožitja iskala zadnje čase tesnejših stikov s komunističnimi vladami in bo to verjetno počela še naprej, vendar to dela s krvavečim srcem iz najtežjih razlogov: zato da bi rešila, kar se rešiti da.

Novi odnosi do komunizma

Zadnje mesece se precej govori in piše o NOVIH ODNOSIH CERKVE do komunizma. Iz teh novih odnosov se sklepa tudi na NOVE ODNOSE POSAMEZNIKA do komunizma, kar ima posebno za nas, ideološke emigrante praktične posledice.

Po podatkih in komentarjih, iz revij in časopisov, naj na kratko OSVETLIM TE NOVE ODNOSE med Cerkvijo in komunizmom in POKAŽEM KONKRETNE ZAKLJUČKE tudi za nas.

PRVA OBSODBA

Še predno sta Marks in Engels v revolucionarnem letu 1848 objavila Komunistični manifest, je papež Pij IX. komunizem že obsodil v okrožnici „Qui pluribus“ l. 1846. Drugače tudi ni moglo biti. Trčila sta drug ob drugega dva absolutno nezdružljiva svetovna nazor. Trčili sta drug ob drugo dve religiji.

S komunizmom se je namreč uresničila napoved Dostojevskega v njegovih Besih, kjer pravi: „Naši ne bodo postali le brezverci ampak bodo brezboštvo spremenili v religijo.“ Ali kakor je v zadnjem času označil vatikanski radio komunizem: „Komunizem je vera katere evangelij se pričenja z besedami: V začetku je bila materija in materija je bila bog. — Komunizem je vera ugaslega neba in mistika zemlje.“

Osnovno teženje komunizma je po-

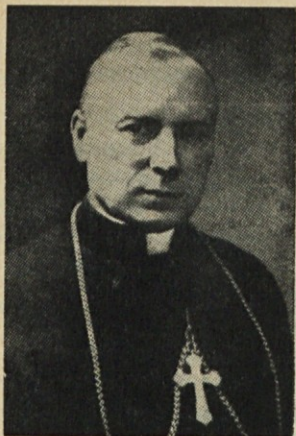
polno uničenje krščanstva pa tudi vsake druge religije, kajti prav te — po njegovem — ovirajo dosego brezrazredne družbe v komunističnem raju na zemlji

Jasno je, da se kasneje in prav do danes V NAUKU Cerkve o komunizmu in v nauku komunizma o Cerkvi NI prav NIČ SPREMEMILO.

PIJ XI., PIJ XII. in JANEZ XXIII.

CERKEV je svojo obsodbo komunizma ponavljala in Pij XI ga je označil v Divini Redemptoris za nekaj bistveno slabega. Pij XII. je 1949 po dekretu Kongregacije sv. oficija prepovedal članstvo in podporo komunistične stranke, hranjenje in širjenje nje spisov, podelitev zakramentom tistim, ki bi se vede in hote pregrešili proti tej prepovedi in v njej vztrajali in je kaznoval z izobčenjem tiste, ki bi sprejeli materialistični in protikrščanski nauk.

Tudi Janez XXIII. ni molčal o krivicah, ki jih komunisti počno. V nagovoru ob kronanju in prvi encikliki je omenil preganjanje Cerkve v vzhodnem bloku in je preganjalcem njih krivdo očital. Za binkošti 1959 je govoril o razmerah na Madžarskem: kako morajo škofje delati v vedno težjih razmerah, kako jim civilne oblasti povsod stavijo ovire in se vtikajo v življenje Cerkve. V pismu škofu Beranu je isto omenjal. V radijskem nagovoru 11. 9.

Branivec Cerkve kardinal Višinski

1962 je katoličanom vsega sveta o tem govoril indirektno, ko je omenjal prave odnose med Cerkvijo in državo in pa versko svobodo, ki ni le svoboda kulta, kot osnovno pravico, kateri se Cerkev zaradi svoje službe „voditi ljudi na pot resnice“ ne more odreči.

Na drugi strani pa KOMUNISTI prav tako ponavljajo, da ni možno združenje med Cerkvijo in komunizmom. Božidar Debenjak piše n. pr. v ljubljanski reviji Problemi, št. 6, l. 1963 o tem sledeče: „Enotna fronta med marksisti in nemarksisti se lahko izoblikuje zmeraj, kadar drugi pristanejo na 'prometejski zagon' in prispevajo svoj delež k progresivnemu socialističnemu spreminjanju sveta. Toda v nerazklanem svetu bo religija izgubila svojo posvetno osnovo; v svetu brez bede ne bo potrebna ne religija, ki opravičuje in sankcionira to bedo, ne religiozno sektarstvo, ki je po svoji družbeni funkciji predvsem vzdih tlačene kreature in protest proti dejanski bedi. Družba bodočnosti bo ali komunizem

ali barbarstvo, je zapisal že Marks. To pomeni: edina realna, človeka vredna perspektiva človeštva je komunizem... Vera in upanje nas v tem zgodovinskem trenutku in na tej zgodovinski prelomnici lahko le razorožujeta... Totalnost marksizma je v tem, da z dialektično negacijo rešuje pozitivno vsebino vseh prejšnjih filozofij in sodobne nemarksistične družbene zavesti sploh. To velja prav tako za religijo.“

Sicer so pa v zadnjih 50 letih komunisti tudi praktično povsem prepričevalno dokazovali svoje sovražstvo do vere. Z vsemi sredstvi so se prizadevali, kjer jim je bilo to dano, v koreninah udušiti krščansko civilizacijo.

KAJ JE Z ZBLIŽEVANJEM?

Kljub nepopustljivosti v nauku tako Cerkve kot komunizma se pa kaže zadnje čase NEKO ZBLIŽEVANJE med obema svetovoma na praktičnem področju sožitja. Katera so dejstva na eni in na drugi strani?

Prva je začela iskati znosnejših odnosov SOVJETSKA ZVEZA. Spreminjanje politike se je začelo od 21. kongresa komunistične stranke: na znotraj se je javljalo v obliki mirne koeksistence z zahodom. Protiverska propaganda se je po odloku Osrednjega odbora KS omejila na čisto idejno dokazovanje, kar naj bi pomenilo, prenehanje verskega preganjanja z fizično silo.

Ta nova taktika se je razširila tudi na rusko pravoslavno Cerkev. Čeprav so se represalije proti njej vršile še naprej, je le ta Cerkev dobila dovoljenje na svetovnem zborovanju Cerkva l. 1961.

Prvi znaki približevanja katoliški Cerkvi se javijo l. 1958, to je še pred Janezom XXIII. Sovjetski zunanji minister Grómiko je tedaj izjavil, da Sov-

jetska zveza kljub nepremostljivim ideološkim nesprotjem ne vidi nobene ovire, sodelovati z Vatikanom pri vprašanju miru in mednarodnega ponehanja napetosti.

Od začetka pontifikata Janeza XXIII. so bili napadi sovjetske propagande le redki, odnosi pa vedno bolj naklonjeni. Tako so sovjeti soglašali s papeževimi opomini vsem narodom, naj obvarujejo svet pred atomsko vojno.

Novembra 1961 je poslal Hruščov papežu voščila k osemdesetletnici in lani telegram ob četrti obletnici kronanja.

Na posebno iniciativo Vatikana je bilo dovoljeno več duhovnikom in škofom izza železne zavese na cerkveni zbor. Na predhodno zagotovilo Vatikana, da ne bo na koncilu nobenih sovražnih izjav proti narodom Sovjetske zveze, sta mogla v Rim celo dva opazovalca ruske pravoslavne Cerkve.

Sovj. agencija TASS je objavila 10. decembra lani: „Cerkveni zbor se je na prvi seji pokazal korektnega do nekatičanov in je razjezil reakcionarje, ker so od njega pričakovali poziv na vojni pohod proti komunizmu.“

Mirovno poslanico papeža na višku kubanske krize je sovjetski tisk zelo odprto pozdravil in priznal papeževe napore za ohranitev svetovnega miru.

Sovjetska vlada je izpustila ukrajinskega inijatskega metropolita iz Lemberga, nadškofa Slipija.

Situacija Cerkve v nekaterih deželah za železno zaveso le ni več ista kakor nekdej. Čeprav ni ponehalo naganje s strani vlad, je vendar Cerkev dobila neko svobodo v mejah lastnih sten.

Ob papeževi smrti so v deželah za železno zaveso ukazali večdnevno žalovanje.

Na madžarskem je Kadar v imenu vlade obljubil celo vrsto koncesij Cerkvi in papež Pavel VI. naj bi škofom omenil, da bodo kmalu zvedeli vesele novice o kardinalu Mindszentiyu.

Popuščale naj bi tudi komunistične vlade v Romuniji, Bolgariji in Česlovaški.

ODGOVORI CERKVE

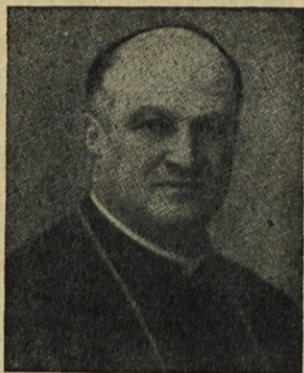
Kako je CERKEV odgovarjala na vse te poskuse zbližanja?

Papež Janez XXIII je po nekem času začel opuščati v svojih govorih obsojbo rdečih sistemov in ni več imenoval Cerkve molka s tem imenom.

Po obisku v Rimu progresivnega škofa Hamvaša, vodje madžarskih škofov, ki ga je sv. oče zelo prijazno sprejel, je lani za novo leto poslal madžarskim katoličanom poslanico, kjer ni omenja težav na Madžarskem, ki so bile motiv njegove žalosti o binkošti 1959.

Madžarski kardinal Mindszenti

Rajni ljubljanski nadškof Vovk

Že navadna diplomatska olika je zahtevala, da je papež Hruščovu na čestitke tudi odgovoril.

Sprejel je v zasebni avdijenci Hruščovo hčerko Rado in njenega moža Adžubeja, glavnega urednika Izvestij, kar je posebno dvignilo prah po svetu.

Lani v marcu naj bi Sv. stolica naročila dunajskemu kardinalu Königu, da uredi z madžarsko vlado glede izpustitve kardinala Mindszentyja.

L'Osservatore Romano je 22. 7. lani ob podpisu pogodbe o prenehanju atomskih poskusov zapisal: „Prvič po koncu druge svetovne vojne se kaže resnična soglasnost misli med odgovornimi. Pozdravljamo te perspektive, ki jih je treba gledati kot zmago dobre volje.“

Govori se dalje, da bo papež sprel v Vatikanu Hruščova.

Med varšavsko vlado in zastopniki Vatikana naj bi se že dalj časa vršili razgovori za ureditev razmerja med Cerkvijo in državo. Isto naj bi se go-dilo v Bernu med zastopniki jugoslo-vanske vlade in zastopniki Vatikana.

RAZLAGA DEJSTEV

To bi bila glavna dejstva zbliževanja med Cerkvijo in komunizmom. Kako je mogoče RAZLOŽITI to zbliževanje na eni in drugi strani?

ZA KOMUNISTE se navajajo tile razlogi:

Pri KOMUNISTIH je namreč treba že vnaprej izključiti čiste namene njih politike. Izkušnje učijo, da je njih taktika v mednarodni politiki polna neiskrenosti, prevare, laži, nespoštovanja sklenjenih pogodb in nasilja nad narodi.

Glavni razlog je verjetno ta, ki ga Hruščov ob zagovarjanju svoje politike stalno javno razglša: mirno sožitje pomeni za komuniste bolj hitro in bolj udobno pot do svetovne tiranije kakor pa vojska. Sicer pa: ali niso italijanske volitve dokaz za pravilnost tega gledanja?

Mogoče se temu glavnemu razlogu pridružuje še strah pred rdečo Kitajsko: ta strah narekuje naslonitev na zahod. Dobri odnosi do Cerkve bi bili tako del dobrih odnosov do zahoda. Rusija je dajala vedno prednost svoji varnosti. Ko je bila n. pr. podpisana pogodba med von Ribbentropom in Molotovom, je Sovjetska zveza ne samo ukazala razpustitev poljske komunistične stranke, ampak je ponudila nacistom glave polskih najodličnejših komunistov.

To so bili trije razlogi za sovjetsko politiko mirnega sožitja.

KAJ VODI CERKEV?

Kaj pa Cerkve? Kakšni razlogi vohajo nji pri tem zbliževanju?

Glavni papežev razlog je verjetno želja, da bi REŠIL, kar je možno rešiti. Izza železne zaves namreč prihaj

jajo glasovi škofov z dolgoletno skušnjo sožitja s totalitarnimi in ateističnimi režimi. Cerkev je bila po teh deželah od Rima do sedaj povsem izolirana. V nekaterih državah, kakor na češkem je zaradi preteklih preganjanj skoro umrtvela, druge pa, kjer je vsaj del škofov na svobodi, se mora boriti z nepremagljivimi težavami. Če hoče Cerkev po teh deželah obstati v boju z ateistično diktaturo, potrebuje vsaj v prav majhni meri zvezo z Rimom in notranjo konsolidacijo. Obojega pa brez nekega približanja komunističnemu režimu ni. Sprememba prejšnjega mišljenja, pokazana na madžarskem primeru, je v tem: za Mindszentiya ni bilo možno sodelovanje z vlado brez predhodnih garancij o verski svobodi. Za Hamvaša pa ni upanja za Cerkev brez sodelovanja z vlado.

Drugi razlog papeževega ravnanja je rešitev katoličanov za železno zaveso iz ječ. Ko so baje očitali papežu Janezu XXIII. zbliževanje s komunisti, je odgovoril: „Naj gredo, kateri mi to očitajo, namesto tistih, ki so danes v ječah, v ječe.“

Je pa še en razlog. Janez XXIII. je pokazal poslanstvo Cerkve v laicizirani družbi nove naloge: eden osrednjih problemov, za katerega se je zanimal od začetka vlade, je bil ohranitev in utrditve miru. Ta napor je dosegel svoj vrh in svojo teološko utemeljitev v mirovni encikliki *Pacem in terris*. Papež je pri tem delu vedno poudarjal, da je nad vladami, vladnimi sistemi in bloki. V encikliki *Ad Petri cathedram* pravi, da je nad vsemi spori, da vsa ljudstva objema z isto ljubeznijo. Pri sprejemu novinarjev, ki se ga je udeležil tudi Hruščov svak, je govoril o nadnarodno-

stni nevtralnosti Cerkve. Hotel je biti po lastni izjavi aktivni graditelj miru. Ta mir pa mora koreniniti na teoloških krepostih vere, upanja in ljubezni. Od tod bližanje Vzhodu.

To so trije razlogi za ravnanje Janeza XXIII.

NOVE OPOMBE

Naj gredo k tem mislim o novih odnosih med Cerkvijo in komuničmom še tele opombe:

1. Mnogo zmede je povzročilo pri vsem skupaj na eni strani komunistično namerno mešanje in izrabljanje papeževih dejanj in besed, na drugi strani pa nesamostojno mišljenje marsikoga. Tako se je iz vsega sklepalo na mnogo več, kot je v resnici bilo.

2. Marsikdo na katoliški strani je opozoril, da je snubenje komunistov vsaj s strani lokalnih Cerkev zelo tvegano. Naj navedem le ta primer iz

Mučeniški kardinal Stepinac

Madžarske. Tam je vladna organizacija Gibanje za mir. Leta 1958 so pa škofje ustanovili Opus pacis, katoliško organizacijo za mir. V začetku so škofje postavili svojega zastopnika na čelo organizacije, kmalu ga je pa vlada zamenjala s progresivnim duhovnikom. Potem je vlada organizirala po vseh okrajih krajevne sekcije te katoliške organizacije, ki pa so odvisne ne od vodstva katoliške organizacije ampak od vodstva državne. Tako je škofom avtonomija zdrknila iz rok. Ko so 14 bogoslovcev v osrednjem bogoslovju v Budimpešti ni hotelo vključiti v to organizacijo prav zato, ker je dejansko postala državna, so bili iz semenišča izključeni, obenem z njimi pa je moralo iz semenišča še 60 drugih, z njimi solidarnih bogoslovcev, semenišče pa je vlada zaprla.

STALNA OPOZORILA

Sv. stolica sama se dobro zaveda nevarnosti bližanja komunistom, zato ni nehala opozarjati nanjo. Tako je npr. vatikanski radio na dan pred Adžubevim obiskom jasno povedal, da se Sovjetska zveza z razstalinizacijo ni odpovedala sovraštvu do vere in brezbožni bojevitosti. In zadnje čase je papež Pavel VI. spet ponovil: „Katoliška Cerkev ni spremenila svojega stališča do nalezljive in strupene bolezni komunizma ter se bo borila proti njemu ne samo teorično, ampak tudi praktično.“ In vatikanski radio: „Komunizem je nesprejemljiv ne samo za krščanstvo, ampak za svobodno človeštvo sploh... Dolžnost je neprestano, čuječe in neustrašno nasprotovati komunistični ideologiji.“

Neki splošen zaključek iz povedane-

ga je tole: Cerkev je na področju sožitja iskala zadnje čase tesnejših stikov s komunističnimi vladami in bo to verjetno počela še naprej. Mogoče bo za desetletja sklenila z njimi neke modus vivendi. Vendar Cerkev to dela s krvavečim srcem iz najtežjih razlogov: zato da bi rešila tisto malo cerkvenega življenja v deželah za železno zaveso

NAŠI ODNOSI DO KOMUNIZMA

Po teh mislih o odnosih med Cerkvijo in komunizmom naj povem za konec še nekaj misli o odnosih nas, slovenskih emigrantov do komunizma.

Po osemnajstih letih zdomstva se med nami začnejo kazati neke omehčanosti proti komunizmu. Taki znaki so zlasti vedno pogostejši obiski Slovenije in pa ponavljanje ugovorov, češ da smo se zmotili, ko smo se spustili s komunisti v boj, dalje, da pustimo pri miru, kar je bilo in ne pogrevajmo starih sporov in pa da smo zlasti mi v Argentini prenapeti proti komunizmu.

Prav bi bilo, da bi natančneje izdelali načelno stališče glede obiskov Slovenije ter odgovore na ugovore in oboje razširili med ljudi.

Smo ideološka emigracija in kot taka najbolj učinkovito naravno sredstvo za boj proti komunizmu, ki naši domovini jemlje svobodo. Že s tem, da smo, pomenimo mnogo. Tako vsaj je prepričana jugoslovanska vlada, zato poskuša našo emigracijo razbiti.

Ker smo tudi daleč od domovine dolžni domovino ljubiti, (kot moramo starše ljubiti, tudi če smo daleč od njih), zato moramo vse storiti, da ne bomo emigracije, tega odličnega sredstva bo-

ja proti komunizmu, rušili. Rušimo pa emigracijo prav z obiski doma.

Ne da bi bil vsak obisk doma, priznanje rdečega režima, ki je tam, je pa skoro vsak obisk podiranje emigracije. Kot pri jezu: kateri kamenček, ki se je odkrušil od jeza, je povzročil njegovo porušenje? Vsak od njih ima krivdo.

Le iz težkega razloga bi bil obisk Slovenije dovoljen, kajti ista ljubezen, ki prepoveduje obisk, more v nekaterih primerih obisk ne le dovoljevati, ampak celo narekovati: npr: mož bi smel obiskati svojo ženo; duhovnik, ki bi ga klical škof, bi moral iti ipd. A čim višje mesto je nekdo imel v protikomunistični borbi ali ga ima sedaj v emigraciji, tem večji razlog bi moral imeti, da bi šel domov.

OBJEKTIVNOST

Pa še to: kdor bi šel, bi moral nekako pohujšanje odpraviti. To pomeni, da bi naj, ko bi se vrnil, vse objektivno povedal, kako je tam. Če bi že govoril o novih cestah, naj bi ne pozabil povedati tudi o potisnjenju Cerkve v zakristije, o nagajanju vlade škofom, o odpravi vsakršne svobode, kar vse je mnogo važnejše kot nove ceste.

O ugovorih:

Na ugovor, da smo se zmotili, je nekdo odgovoril: „Zmotili smo se, ker smo zgubili bitko. Ko bi zmagali, bi nikomur ne prišlo na misel, da smo se zmotili, kot v Grčiji nihče od protikomunistov ne trdi, da so se zmotili.“

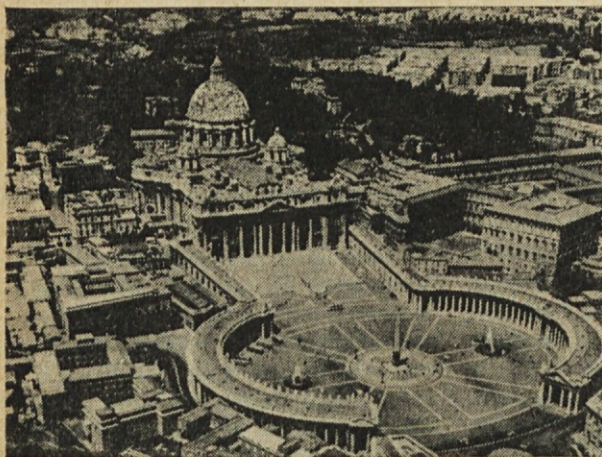
Da naj pustimo stare spore? Verjetno je prav to napaka. Z istom idea-

lizmom, s katerim so šli pred 20 leti v borbo, bi se morali danes boriti naprej proti brezboštvu, saj razlog za boj je še vedno isti, kot je bil: narod je še vedno v sužnosti. Z besedo, zgledom, z molitvijo in s pokoro bi morali voditi ta boj.

Da smo v Argentini prestrogi glede brezboštva. To seveda zato, ker ne upoštevamo, da se je doma že marsikaj spremenilo. Kako je glede spremembe, naj nam pojasni pismo, ki smo ga pred nekaj tedni prejeli od neke resne, izobražene osebe, ki se je pred nekaj tedni pouradni poti mudila v domovini.

„Verskega preganjanja ni več, svo--bode pa tudi ne. Cerkve je potisnjena v zakristije. Zunaj cerkva ni nobenega verskega delovanja. Verskega tiska ni, z izjemo Družine, ki pa izhaja menda v 30.000 izvodih naklade in je kontrolirana po komunistih. Verskih in katoliških organizacij ni. Duhovnik v bolnišnice ne more, razen če ga bolnik izrecno pokliče in primarij bolnišnice dovoljenje podpiše. Tako bolniki umirajo praktično brez Boga. Nekrščenih je že veliko, prav toliko ali pa še več je cerkveno neporočenih. Ljudje postajajo materialisti. Ob nedeljah so res cerkve polne, a kje je mladina? Morala je strašno padla. Katoličani so povsod zastavljeni, kajti vsi morajo na delo. Družine so razbite, otrok imajo malo: po enega ali dva; družine s tremi otroki so že redke. Ker ni delovnih sil, prihajajo v Slovenijo južni bratje, ki dobivajo polagoma vpliv povsod. Dobri upajo na emigracijo. Ko se ta vrne, pravi jo, bo prekrasila narod doma.“

Dr. Branko Rozman

SLOVENSKA V ŠKOFA O KONCILU

GOVOR ŠKOFA DR. JOŽETA POGAČNIKA PO VATIKANSKEM RADIU 12. OKTOBRA 1963

Dragi slovenski katoličani!

Ne morem vam govoriti iz oči v oči, toda moderna tehnika je omogočila, da je moja beseda in moja misel vendarle pri vas pričujoča in tako se more tudi v daljave širiti Kristusova blagovest. V vaših srcih berem živo željo, da tudi iz ust slovenskih škofov slišite besedo o zgodovinskem dogodku sv. Cerkve, o koncilu. Živa beseda domačega škofa se namreč bolj globoko in, tudi bolj plodno vsadi v srce kakor še tako obširna poročila radia, televizije ali večkrat precej enostranskega časopisja.

Nekaj dogodkov

Naj vam torej omenim nekaj osebnih vtisov in nekaj dogodkov s koncila.

Škofje, ki smo bili šele letos posvečeni, ki smo torej po tako imenovani kano- nični starosti najmlajši in ni nas ravno malo, sedimo v baziliki sv. Petra v zad- nji vrsti pri vratih, rekli bi, kar lahko, za durmi. Pa vendar so že v škofih, ki sedimo tu skupaj in se počasi med se- boj spoznavamo, kaže čudovita vesolj- nost sv. Cerkve. Moji sosedje so na pri- mer: škof iz Nove Gvineje, škof iz Vi- soke Volte v Afriki, škof iz Braziliije, škof iz Panama v Srednji Ameriki, škof iz Versailles na Francoskem in slednjič škof iz Salzburga v Avstriji. Vsakdo, s katerim se spoznamo, najprej vpraša, koliko škofov je iz Jugoslavije prišlo na koncil. In vsakemu se obraz vedro raz- jasni, ko mu povem, da smo, razen osta- relih in bolehnih, vsi škofje iz Jugosla- vije v Rimu. Prostovoljno so pa doma ostali: beograjski nadškof dr. Josip Uj- čič, krški nadškof dr. Srebrnič, hvarski nadškof Pušić in dubrovniški škof Bu- torac. Škofa Čekado iz nesrečno pretre- senega Skopja pa še pričakujemo.

O čem govorimo?

Kakor slišite po radiu ali morete brati v uradnih časopisnih poročilih, koncilski očetje razpravljamo letos o najpomembnejšem vprašanju vsega koncila, to je o Cerkvi, predvsem o škofih, o zboru škofov, naslednikov apostolov. Vzporedno pa smo ta teden vsak dan glasovali o končnem besedilu odlokov o liturgiji, glasovali torej o spremembah in predlogih z lanskega zasedanja. Sami lahko presodite, da delo kljub temeljitim in zelo obsežnim bogoslovnim razpravam letos mnogo hitreje napreduje in da sadovi koncilskih posvetovanj hitreje zorijo, pa tudi obilneje. Posebno pozornost sta med škofi in duhovniki in po vsem katoliškem svetu zbudila ta čas dva govora sv. očeta Pavla VI. Nekaj dni pred začetkom letošnjega zasedanja je sv. oče sprejel predstojnike in uradnike rimske kurije, to je rimskih osrednjih cerkvenih uradov, kongregacij in sodišč. V govoru na te uradnike je napovedal reformo tudi v kuriji, ki naj se po smernicah pokojnega papeža Janeza XXIII. prilagodi današnjim razmeram, se poenostavi in postane še bolj mednarodna, bolje, nadnarodna, usposobi naj se pa tudi za nove potrebe in funkcije, da bo tako vedno bolj ustrezala novim in rastočim potrebam sv. Cerkve, ki danes dejansko obsega ves svet. Sedanja ureditev je dal namreč rimskim uradom že papež Sikst V. v dobi katoliške obnove v 16. stoletju. Deloma je te urade prenovil pozneje sv. Pij X. leta 1908 in to je v bistvu ohranjeno v Zakoniku cerkvenega prava iz leta 1917. Sv. oče je dejal, da se rimska kurija ne boji kritike, saj vzorno, zlasti danes vrši svoje velike naloge, vendar je kakor vsako človeško delo potrebna nadaljnega spopolnjevanja, da bo kar

najboljše orodje v rokah naslednika sv. Petra za vodstvo vesoljne Cerkve. Druugo, kar je zbudilo posebno pozornost, je bil tisti del papeževnega govora ob začetku tega zasedanja, v katerem je z veliko ganjenostjo in s poudarkom govoril o zedinjenju ločenih bratov s katoliško Cerkvijo. „Trese se nam glas,“ je govoril sv. oče, „in srce nam močno bije. Ločeni bratje, ki so tu pričujoči, so za nas neizrekljiva tolažba in sladko upanje, njih dolgotrajna ločitev nas pa bridko boli. Če smo te ločitve mi katoličani kaj krivi, prosimo Roga odpuščenja. Odpuščenja pa prosimo tudi ločene brate, če mislijo, da smo naredili kako krivico; kar pa nas katoličane zadeva, smo iz srca pripravljeni, da odpustimo vse krivice, ki so bile prizadete katoliški Cerkvi. Pozabiti smo pripravljene bridkosti, ki jo čuti katoliška Cerkve zaradi dolgotrajnega nesoglasja in dolgotrajne ločitve. Naj nebeški Oče to našo izjavo milostno sprejme in nam vsem zopet podeli mir med brati.“

Še nekaj stvari

Moram priznati, dragi slovenski katoličani, da se mi je pri teh pristranih besedah sv. očeta milo storilo. V letu, ko obhajamo 1100-letnico prihoda sv. bratov Cirila in Metoda, apostolov cerkvene edinosti med Slovane, naj nam bodo te besede Kristusovega vidnega namestnika vodilo, kako naj tudi mi delamo za skrajšanje edinost. Obraz sv. Cerkve med katoliškimi Slovani naj bo brez madeža, življenje katoličanov med Slovani bodi svetniško, to bo najlepše delo za skorajšnje zedinjenje z ločenimi brati.

Naj h koncu povem še tole: Jutri popoldne bo v baziliki sv. Petra razgla-

šen za blaženega Janez Nepomuk Neumann, škof iz Filadelfije v Ameriki, ti-
sti škof, ki so ga prav Baragova misi-
jonska pisma pripeljala v misijone v
Ameriko. Tako je blaženi Neumann dar
svetniškega škofa Baraga za Gospoda.

Danes, ko vam to govorim, je mari-
borski škof, dr. Držečnik obhajal svoj
god. Pred nekaj dnevi je dopolnil šest-
deseto leto starosti. Vsa njegova ško-
fija se je tega z radostjo spominjala in
za svojega pastirja molila. Tudi tu sino
mu pristrčno voščili. V baziliki seni med
prvimi škofi, saj je že 17. leto škof. Ko
v radiu vsega sveta prinašajo toliko vo-
ščil za godove, naj mariborskemu ško-
fu tudi tu v imenu vseh slovenskih ka-
toličanov želim mnogo obilno blagoslov-
ljenih let v škofovski službi na Slo-
škovem sedežu.

Za sklep vas, vse slovenske vernike,
duhovnike, redovnike in redovnice ter
bogoslavce, zlasti še tiste iz ljubljanske
nadškofije, iz mesta apostolov Petra in
Pavla pristrčno pozdravljam in blago-
slavljam.

GOVOR ŠKOFA DR. MAKSIMILIJANA DRŽEČNIKA PO VATIKANSKEM RADIU 19. OKTOBRA 1963

Dragi slovenski poslušalci!

Zelo sem vesel, da vas morem s te-
ga mesta tudi letos pozdraviti ter vam
spregovoriti nekaj besed.

Najprej se moram zahvaliti prevz-
g. apostolskemu administratorju ljub-
ljanske nadškofije za pristrčne in to-
ple besede in dobre želje na tem mestu
preteklo soboto na god sv. Maksimilija-
na, mojega krstnega patrona in ob 60-
letnici mojega življenja. Vsem, ki ste

se me ob tej priliki spomnili v molitvi,
ali ste mi tudi pismeno izrazili voščila,
se iskreno zahvaljujem ter vam zago-
tavljam, da se vas stalno spominjam v
molitvah na svetih krajih večnega me-
sta.

Lansko in letošnje zasedanje

Sedaj pa še nekaj besed o vesoljnem
cerkvenem zboru. Danes bi vam hotel
povedati le nekaj vtisov iz letošnjega
zasedanja, oz. primerjati letošnja zase-
danja z lanskimi. Med njimi je zelo ve-
lika razlika. Lanska zborovanja so me
spominjala večkrat na binkoštni vihar,
ko je nekoč v Jeruzalemu naznanil pri-
hod Sv. Duha. Ko so lani jeseni nad ku-
polo sv. Petra često hrumeli jesenski
viharji in nevihte, so notranjost pretre-
sali pravi viharji raznih problemov in
želja, zlasti v zvezi z reformami bogo-
služja in pa tudi v zvezi z nekaterimi
drugimi vprašanji. Koncilskim očetom
še ni bilo povsem jasno, v čem je prav-
zaprav glavna naloga vesoljnega cerkve-
nega zbora. Lanske razprave so bile
nekaka priprava, upanje, iskanje poti,
ki naj jo ubere cerkveni zbor. Kljub te-
mu so bile lanske razprave ogromnega
pomena. Vzbudile so v Cerkvi novo živ-
ljenje, da bo šel ta cerkveni zbor v zgo-
dovino kot izredno velik dogodek v živ-
ljenju Cerkve, tudi če do drugega za-
sedanja ni bi prišlo več. Toda cerkveni
zbor se nadaljuje in to uspešno. Nam-
reč, ozračje se je umirilo. Komisije so
med letom izvršile veliko delo. Pripra-
vile so nove osnutke ali sheme, ki jih
obravna cerkveni zbor na letošnjem
zborovanju. Mnogi škofje so že med le-
tom na konferencah obravnavali in spre-
jeli kot in koristno podlago te osnutke
za nadaljnje razprave. Tudi letošnje raz-

Župna in dekanjska cerkev sv. Štefana v Ribnici na Dolenjskem

prave so živahne in v marsičem so mnenja deljena, npr. glede uvedbe stalnih diakonov, zlasti v misijonskih deželah, ko bi bili vsaj v nekaterih primerih lahko poročeni. Mnenja so tudi deljena glede kolegija kolegialnega značaja zbora škofov s papežem na čelu, ko skupno z njim vodijo in učijo vesoljno Cerkev.

Jasen cilj

Toda v splošnem ima sedaj koncil pred seboj jasen cilj, točno načrtano pot, po kateri uspešno napreduje. Bila je že cela vrsta glasovanj o tem, kar so je lani razpravljalo, o popravkih, ki jih je izdelala komisija za liturgične zadeve.

Glasovanja so tukaj kar odlična. Doslej je bilo že 29 glasovanj. Prihodnji teden bodo na vrsti glasovanja o popravkih v javni molitvi brevirja ali duhovnih dnevnic, ki jih opravljajo duhovniki in redovniki. Lahko rečemo, da je cerkveni zbor prišel v pravi tir in nadaljuje svoje delo po točno načrtani poti. Vedno bolj vidimo in kar čutimo, da je cerkveni zbor resnično pod vodstvom Sv. Duha. Gotovo najgloblji vtis, najgloblje doživetje na cerkvenem zboru. Kaj več o cerkvenem zboru in morda tudi o b. sl. Slomšku, upam da vam bom lahko povedal kdaj prihodnjič.

Vse pozdravljam in blagoslavljam!

Kristus najema ob vsakem času

Bog najema sodelavce — duhovnike — ob vsakem času življenja. Največ jih kliče ob svitu življenja v otroških letih. Nekatere pa šele pozneje, ko že imajo drug poklic...

Sv. Ambrozij, milanski škof in cerkveni učenik je bil npr. prej cesarski namestnik. Sv. Avguštin pa govornik.

Od slovanskih blagovestnikov je bil sv. Metod prej v vojaški službi. Dramatik Calderon de la Barca, eden najplodovitejših pisateljev sveta, je s petdesetimi leti življenja zaprosil za mašniško posvečenje.

Mnogi redovni ustanovitelji so bili prej ljudje, ki so že imeli ustaljen položaj v človeški družbi. Ustanovitelj Družbe Jezusove, sv. Ignacij Lojolski je bil prej dvorjan in vojak. S tridesetimi leti je sedel v šolsko klop, med enajstletne šolarje v latinski šoli. Njegov najboljši prijatelj sv. Frančišek Ksaver je bil prej slaven profesor na vseučilišču v Parizu. Sv. Frančišek Borgia, general Družbe Jezusove, je bil prej katalonski podkralj.

Zlasti pa raste število „pozni“ poklicev v zadnjih časih. Trygve Lundén, švedski strokovnjak za srednji vek, je postal katoličan, nato duhovnik.

Urban Gross, ki je med zadnjo vojno pilotiral letečo trdnjavo, je postal dominikanec in misijonar v Sokito v Afriki.

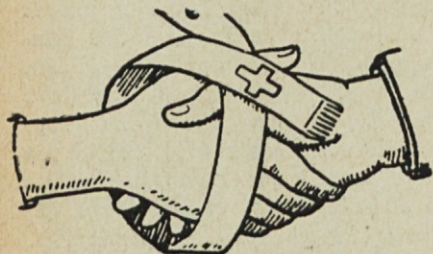
Kardinal Gilroy iz Sidneya v Avstraliji je imel skrbne starše. Dobro so ga vzgojili. Ni mislil na duhovništvo, ampak na sveten poklic. Ni slutil, da ga Bog po ovinku vodi k sebi. Postal je poštar — telegrafist. S poklicem je bil zelo zadovoljen. Izbruhnila je prva svetovna vojna. Ladje za prevoz vojaštva so potrebovale osebja za zvezo. Prostovoljno se je javil kot telegrafist na ladji. Potovanje na morju ga je navdušilo. 25. aprila 1915. leta se je začel zavezniški napad na morsko ožino pri Galipoliju. Gilroy je z ladje opazoval divjanje bitke, poslušal grmenje topov, eksplozije granat, regljanje strojnic, vmes pa gledal uboge bežeče človeške postave... Prišlo mu je do zavesti, kako malo more človek odločati o svoji usodi. Desettisoči tamle na bregu si prizadevajo z vsemi tehničnimi dosežki, da bi uničili druge desettisoče, ki jim niso nikdar nič hudega storili, ki jih sploh ne poznajo... Ker more vsak od nas priti v podoben položaj, je brez dvoma edino razumno poskrbeti za večno zveličanje duše, pa naj se na zemlji dogodi karkoli.

Vrnil se je v Avstralijo v poštno službo. Toda resne misli so delovale še naprej. Vsaj tedensko je hodil k spovedi in skoraj dnevno k sv. obhajilu. Dokler ga ni neke sobote njegov stalni spovednik vprašal: „Ste že kdaj mislili, da bi postali duhovnik?“

Presenetilo ga je. Po kratkem premoru je odgovoril: „Da, toda ko sem premislil, sem te misli odgnal iz glave.“ — „Čemu?“ — „Ker se čutim popolnoma nesposobnega in nevrednega.“ — „Nihče ni vreden in vendar Bog kliče ljudi v to službo. A kar se tiče sposobnosti, se jih da pridobiti z dolgoletno izobrazbo v semenišču.“

Spovednik je povabil mladega moža, naj zadevo preudari in če najde za vredno, naj se pri njem zglati v župnišču. Ni bilo treba dolgo čakati. Nič na svetu ga ni tako vleкло, kot da bi smel posvetiti življenje Bogu, samo če sme. Postal je duhovnik, nadškof, kardinal. A tistega spovednika se še danes hvaležno spominja kot največjega dobrotnika svojega življenja.

Po ameriško pester in slikovit je poklic newyorškega kardinala Spellmanna. Ze s šestimi leti si je služil kruh kot raznašalec časopisov. Nato je postal mehanik. S šestnajstimi leti je iz starih delov, ki jih je dobil na odpadu, sestavil prvi avtomobil. S sedemnajstim letom je bil šofer na avtobusu. Z osemnajstim letom je bil priznan boksar. Šele zdaj je odkril lepši poklic in ga z neverjetno podjetnostjo uresničil. Kot mlad duhovnik je izvrstno organiziral romanja v Rim, kamor je dovažal cele ladje romarjev... V Rimu so postali pozorni na podjetnega kaplana... Kmalu je postal škof in kardinal. Ima zelo moderno pisarno: cel štab tajnikov, prevajalcev, telefonistov, strojepisk mu je na razpolago. Če kam potuje, sam šofira avto ali pilotira letalo...

V zakon ne smeta prinesiti praznih rok

Po cerkvenem pojmovanju je zakon zlitje dveh, ki združita vse kar imata in kar sta; ki se združita, ko imata življenje še pred seboj. In to ne, da bi kaj razprodala, ampak z namenom začeti nekaj, nekaj zelo velikega, največje, kar imata ali moreta zasnovati: svoje življenjsko delo, ki ga hočeta uresničiti skupno; edina v mislih, čustvih, idealih in interesih. Torej najpopolnejša skupnost. Za vse to potrebujeta polnost svojih mladostnih sil, zaupajoč si in predajoč se brez vsakega pridržka drug drugemu z namenom doseči svojo lastno spolnitev. In končno v čimbolj popolni družini njeno krono, ki so otroci. (Prim. J. Leclercq: *El matrimonio cristiano*, str. 168—169.) Moremo ga tudi primerjati navezi dveh plezalcev, "ki se vzpenjata po strmi steni.

Če imamo vse to pred očmi, nam bo jasno, da morata za dosego vsega tega oba čimveč doprinesiti. Če se združita brez potrebnih lastnosti in zmožnosti, moreta zakriviti skupno ne-

srečo, ali vsaj drug drugemu in zdrčati v prepad. Rek „hitro se poroči, pa boš imel še preveč časa za kesanje“, veliko pove.

Zato bomo danes na kratko pregledali, kaj ženin in nevesta morata v zakon prinesiti.

Edinost v verovanju

Ker je zakon naravna zveza in za kristjana nadnaravna obenem zakrament, je potrebno najprej poznati in spolniti pogoje, ki jih zakrament zahteva. Prvi pogoj za resnično edinost v krščanskem zakonu je edinost v verovanju. Oba morata izpovedovati isto vero. To pa ne samo, ker tako cerkveni zakonik zahteva in se z vso resnostjo trudi in protivi versko mešanim zakonom. Za res vernega katoličana seveda že samo to mora zadostovati. Na splošno moramo reči, da je resna zmožnost, zadovoljiti se s cerkvenim dovoljenjem, ki ga je večkrat možno dobiti, in skleniti življenjsko zvezo svetega zako-

na z osebo druge veroizpovedi. Saj je vera ravno najvažnejši temelj za edinost v mišljenju, čustvovanju in življenju. Moremo živeti v mirnem sožitju z ljudmi drugih veroizpovedi v našem družabnem življenju v medsebojnem spoštovanju. V zakonski skupnosti pa gre za nekaj veliko bolj globokega, za popolno edinost v vsem. Če bi mogli pregledati vse notranje trpljenje in nesporazume med zakonci različne vere! Ko se prva močna čustva umirijo, ko začne govoriti trezni razum, se takoj začnejo težave. To že, ko sta zakonca še sama. Katere praznike naj obhajata in kako? H kateri službi božji naj gresta? Vse hujše pa se pokažejo težave, ko pridejo otroci. Že prvi krst more zagreniti delu, ki je zaradi ljubelega miru klonil željam druga in svoje versko prepričanje zatajil. In potem vsa verska vzgoja. Po kateri veri naj se vzgajajo njuni otroci?

Pa ne samo različna vera zakoncev je zelo resna nevarnost, da zakon ne bo dosegel svojega vzvišenega cilja, posvečenje zakoncev in res dobra vzgoja otrok. Že sama razlika v življenju po veri obeh zakoncev more zakriviti težke motnje v zakonu. Če je npr. eden goreč, drugi pa indiferenten, ali celo veri sovražen. Kako hitro so pozabljene vse obljube ženinov narejene o tej stvari vernim nevestam pred poroko. Koliko solza, tihih bojev z vestjo. Koliko očitkov in zbadanj od strani nevernega druga. Nič čudnega, da mnogi opesajo v tej razklanosti in zapadejo v mlačnost, ali celo opustijo vse verske dolžnosti. Na splošno so prazni upi nevest, da bodo počasi spreobrile nevernega moža. Redke izjeme. Pa otroci? Skušnja kaže, da so otroci takih zakonov navadno brezverni.

Pojmovanje zakona

Različnost v verovanju seveda često vključujejo tudi različnost v pojmovanju zakonskega življenja, njih dolžnosti in pravic. Novi viri skritih dvomov in trpljenja. In končno dnevi, ki v res krščanski družini priklicajo trenutke prave rajske sreče, verski prazniki, in dajejo v življenjski borbi utrujenim novega poleta, so za take zakonce dnevi nemira, dušnega trpljenja. Vera, ki je za vernega človeka največja duhovna sila, tega poslanstva v versko-mešanih ali, kjer je en del versko brezbrizen, ali celo sovražen, ne more vršiti.

Čeprav je edinost v verovanju in v življenju po isti veri za resnično zlitje obeh zakoncev v eno, neobhodno potrebna, še daleč ni vse. Verjetno poznaš zakonce, kjer sta oba verna in morda vestno spolnujeta verske dolžnosti, pa vendar ne vozita dobro skupaj. Morda so med njima celo na dnevnem redu prepiri v zgledovanje mlačnih ali celo nevernih. Sam sem poznal primer, kjer se je veren mož pognal v vodo in tam utonil, da bi se rešil svoje verne žene. To nam pove, da je poleg edinosti v verovanju potrebnih še precej drugih stvari in lastnosti. Ustavimo se pri nekaterih!

Zaupanje in zvestoba

Zelo potrebna je poštenost, medsebojno popolno zaupanje. Če naj sta mož in žena eno, je pač naravno, da med njima ne sme biti skrivnosti. Kar zadeva enega, mora zanimati tudi drugega. Kako usodno bi bilo, če bi si plezalca v skupni navezi v kritičnih trenutkih ne bi mogla popolnoma zaupati. Prav tako je velika neznačajnost v zakonu, če mož ali žena začenjata kate-

ro svojih potov prikrivati in tajiti. To zaupanje si morata skazovati že ženin in nevesta pred poroko. Po poroki pa utegne vsako prikrivanje zakriviti boleče dušne boje in zmore sčasoma zakon razdreti.

Temu sorodna je zvestoba. Zakonca si obljubita slovesno pred Bogom in pričami popolno zvestobo do groba. Ta mora biti tako gotova, da si moreta vedno popolnoma zaupati. Zato pa je seveda eden najnevarnejših rak-ran vsaka nezvestoba. Kot pri vernosti, tudi tukaj velja, ne računaj s tem, da bo zakon z vetrnjaškega ženina naredil zvestega moža, ali z neveste, ki je prebiralala ženine kot svoje obleke, svojemu zakonskemu možu zvesto ženo. Če kje, tukaj velja, kar se je Janezek učil, to Janez zna. V gotovo nesrečo rine deklet, ki ve, da je njen fant že več deklet potegnil za nos, misli, da nje ne bo mogel enako. Navada je železna srajca. Zvestoba ni vedno lahka. Dvakrat težka je za človeka, ki se ni utrdil v njej. Prešuštvo in ločitev so dostikrat le naravna posledica tega, kar je eden od njiju, ali morda celo oba, pred poroko prakticiral. Kako mora boleti ženo ali moža, če si mora priznati, sam sem kriv, saj sem vedel kakšna je, kakšen je.

Umerjenost

Važna lastnost za zakonsko srečo je tudi zmernost in umerjenost. Najprej v pijači. Naša slovenska zgodovina le predbro potrjuje, da je pijanost eden zelo resnih sovražnikov družinske sreče. Ni misliti na tisto pijanost včasih na prav redke čase, katere je človeka potem še dolgo sram. Pač pa na neko redno pijančevanje. Je zanimivo, da dostikrat

dekletom pijanski rogovileži bolj ugajajo kot mirni, resni fantje. Pa se ne redko ujamejo na to prešernost, ki se jim zdi junaštvo. Koliko solza, psovk in tepeža krijejo družine pijancev. Tudi tukaj je kaj jalovo upanje, da se bo v zakonu vse obrnilo na bolje.

Pa ne samo nezmernost v pijači, ampak vsaka preveč izrazita strast, posebno huda jeza, utegne zagreniti zakon. Samoobvladanje si morata pridobiti fant in dekle, ko sta še sama. Če ne, bosta kljub vsej svoji resnično dobri volji, veliko trpela.

Ljubezen do doma

Mladi ljudje se poročajo gotovo tudi zato, ker hočejo imeti svoj dom. Za res prijeten dom pa ni potrebno samo hiša in žena oz. mož, ampak je potreben poseben smisel, ljubezen do doma. To kar je bilo še pred kratkim nekaj splošnega za našega človeka, danes ni več tako samo posebi umevno. Niso redki, ki se doma dolgočasijo, ne ljubijo svojega doma. Ljubiti dom se pravi, biti rad doma, truditi se, narediti svoj domek s skromnimi sredstvi ljubeč, privlačen. Pred vsem pa s svojo lastno osebo. S svojim osebnim delom v sobi, v kuhinji, na vrtu. S svojo ljubeznijo do otrok. Če deklet ta smisel kaže še pred poroko, bo zelo verjetno znala ustvariti prijeten dom. Pa tudi fant nekaj tega smisla mora imeti, da bo hotel in znal potem pri tem svojo ženo podpirati. Če pa tega smisla nimata, posebno, če ga deklet ni pridobila, ko je bil še čas za to, bo tudi v razmeroma dragoceno opremljeni hiši manjkalo toplote, ki jo bo mož sčasoma začel iskati drugje in se svojemu domu in ženi odvijevati.

Še druge stvari

K vsem tem, za resnično zlitje in edinost v zakonu potrebnim lastnostim, moramo prišteti še nekatere kulturne dobrine, kulturne zahteve. To so razne navade, ukoreninjene v narodu, katere-mu ženin in nevesta pripadata. Potem tkzv. kulturna stopnja. Ni najboljše, če je le prevelika razlika v izobrazbi med možem in ženo. Žena, ki ni zmožna z zanimanjem slediti moževega dela, mu ne bo mogla biti polnovredna pomočnica in družica. Veliki možje v zgodovini so mnoga svoja dela zmogli izvršiti, ker so imeli žene, ki so jih razumele in s tem podpirale.

Posebno pa je nevarna razlika, če mož in žena ne pripadata istemu narodu, če je njihov materinski jezik različen. Res je, da za zaljubljenost zadostuje par besed. Vendar za celotno življenje to ne zadostuje. Če bi ostala sama, bi še nekam šlo. Toda, ko pridejo otroci, postane zadeva bolj pereča. Kateri je sedaj njihov materin jezik? Oba? Saj nas tukaj na tujem vsakdanja skušnjava uči, da otroci iz takih, narodno mešanih zakonov navadno slovensko ne znajo. Od koga pa naj se slovensko naučijo, če oče in mati med seboj drugače govorita? Kako naj se potem navzameta slovenskega duha, če je še za

otroke iz čisto slovenskih družin težko? Že prvi rod je narodno izgubljen. In kako radi se taki možje ali žene sami umikajo slovenski družbi, ker jih je sram, ker jim je nerodno.

Pa ne samo jezik, ampak skoraj vse navade, praznovanje praznikov, pesmi, zabave, hrana, veselje in žalost je drugačno. Nič čudnega ni, če se včasih oglasi močno domotožje in tiho kesanje, ko je že prepozno.

Posebno pa more postati usodna razlika v značaju. Ni malo naših fantov, ki so se zagledali v živahne črnooke domačinke in se z njimi poročili, pa so danes slamnati vdovci. Ušle so jim. Naš značaj je zanje navadno preveč resen, dolgočasen. Saj smo to že včasih doma opazovali, da niso bili najbolj posrečeni zakoni med Slovenci in dekleti s slovanskega Juga, še bolj je to vidno v tej deželi. Zdi se, da na to premalo pomislimo, ko dvomečim svetujemo.

Ustavili smo se pri nekaterih osnovnih lastnosti, ki jih ženin in nevesta morata imeti, če si hočeta ustanoviti resnično topel dom za celo svoje življenje. Vse to morata resno premisliti dokler je še čas. Če ne, se jima zna skupna naveza pretrgati na poti čez steno.

Boris Koman

Od družine, ki je utemeljena po božji volji, dobivata Kristus in Cerkev junake in glasnike, ki hranijo krščansko ljudstvo in prehajajo preko oceana, da razsvetlijo in rešijo duše. — Pij XII.

„Moja osvoboditev dokazuje, da češkoslovaška vlada želi urediti odnose s katoliško Cerkvijo. Dejanje praške vlade je dokaz, da se zadeve urejajo... Upajmo, da bodo razmere boljše kot pa so bile v preteklosti...“

NADSKOF BERAN O SVOJEM UJETNISTVU

Nadškof Beran je bil izpuščen na svobodo v prvem tednu meseca oktobra 1963, potem ko je bil jetnik komunističnega režima celih štirinajst let. Obenem z njim so bili izpuščeni še štirje češkoslovaški škofje. Med vojno so nemške nacistične oblasti internirale dr. Berana v Dachau, kjer je bil interniran tudi sedanji minister Plojhar, katoliški duhovnik, ki je pa danes pod kaznijo izobčenja. Zanimivo je, da je bil dr. Beran v Dachau interniran med slovenskimi priporniki, kjer je bilo trpljenje zelo hudo, dočim je bil Plojhar v oddelku za nemške internirance, kjer so bile razmere mnogo boljše. Za nadškofa v Pragi je bil dr. Beran imenovan v letu 1946, toda po komunističnem državnem udaru v poletju 1948 je zanj začel pravi križev pot, ki je dosegel svoj višek v letu 1949, ko so ga komunistične oblasti najprej internirale v nadškofijski palači v Pragi, v letu 1951 pa odvedle neznano kam. Nikdo poslej ni mogel točno ugotoviti, kje je nadškof in ali je sploh še živ.

Nekaj dni pred osvoboditvijo je dunajski nadškof in kardinal dr. Koenig izjavil, da je pričakovati ugodne novice o položaju nadškofa Berana. Vatikan je bil obveščen še isti dan, ko je bil nadškof Beran pripeljan spet v Prago, in sicer je imel nalogo obvestiti sv. stolico češkoslovaški minister pri italijan-

ski vladi, ki je šel obiskat nuncijskega italijanskega vladarja in ga zaprosil, da naj sporoči novico Vatikanu. Češki diplomat je dejal, da je bil nadškof Beran prepeljan na sedež ministrstva za prosveto in za verstvo v Pragi, kjer mu je bilo sporočeno, da je sicer prost, vendar svoje službe ne bo mogel izvrševati. Rekli so mu, da je „svoboden državljani“. Nadškofa Berana so potem odvedli v dom duhovnih vaj za redovnice, ki je 26 km od Prage. Na koncilu je še isti večer kardinal Koenig izjavil, da je „novica seveda čudovita, vendar menim, da on in njegovi tovariši — škofje ne bodo smeli na sedeže svojih škofij.“

Kaj pravi nadškof dr. Beran

Dopisnik italijanske agencije ANSA je obiskal nadškofa Berana, ki mu je mogel izjaviti:

„Moja osvoboditev dokazuje, da češkoslovaška vlada želi urediti in v neki meri okrepiti svoje odnose s katoliško Cerkvijo. Dejanje praške vlade je dokaz, da se zadeve urejajo in da se postavljajo v novo luč. Upajmo, da bodo razmere boljše kot pa so bile v preteklih letih.“

Vse to je povedal nadškof popolnoma mirno. Izgleda, da je dobrega zdravlja in njegov glas je bil zelo naraven. O trenutnih zvezah med Cerkvijo in državo je dejal:

„Ne vem, kakšen je trenutni položaj Cerkve v moji državi. Zato se ne morem izjaviti. Vse prepuščam sklepom sv. očeta.“

Na vprašanje, kako je bilo v inter-naciji, je dejal:

„Od 19. junija do 7. marca 1951 sem bil interniran v nadškofijski palači v Rozolovu, blizu Rozmitala. Nato so me odvedli v poslopja, ki so last vlade — najprej v neko vilo pri Libercu, nato v Mistevec pri Horžicah, nazadnje v Padebenice in sem v Mikarovu od 4. oktobra.“ Nato je nadaljeval: „Z me-noj so ravnali lepo. Vedno sem bil v hišah, kjer so bili vrtovi in sem se mogel sprehajati. Nikdar se nisem pri-toževal.“

Mikarov je majhno mesto, kjer živi okrog 1000 prebivalcev in sicer je ok. 26 km od Prage. Nadškof je poudaril, da ne ve, zakaj je bil interniran.

„Pome so prišli v nadškofijsko pa-lačo 7. marca 1951. Odpeljali so me, ne da bi mi kaj rekli. Nikdar mi niso po-jasnili, zakaj so me aretirali. Tudi po-zneje mi niso nikdar pojasnili, zakaj so me odvedli.“

Časnikar je vprašal, če so kdaj za-htevali, da bi moral podpisati kakšno izjavo. Odločno je zanikal. Niso zahte-vali posebne izjave o lojalnosti komuni-stičnim oblastem.

Dnevni red v zaporu

„Med ujetništvom sem mnogo bral, študiral in pisal. Vsak dan so mi dajali komunistični dnevnik Rude pravo in te-dnik Lidova demokracija, ki je glasilo katoliške ljudske stranke (Plojharjeve, op. p.). Pozneje so mi dajali tudi neki angleški katoliški tednik. Sam sem se posvečal študiju zgodovine verskih raz-mer v češkoslovaški.“

Na vprašanje, ali je kaj vedel o po-gajanjih med češkoslovaško vlado in Va-tikanom, je dejal:

„Nikdar nisem o tem nič vedel. Zju-traj so prišli pome v Padebenice in sicer brez napovedi. Odvedli so me v ministrstvo za prosveto in verske zade-ve. Rekli so mi, da sem svoboden in da me bodo odpeljali v Mikarov. Pouda-rili, da sem svoboden, vendar ne bom smel izvajati svojih nalog kot nadškof in sicer vsaj za nekaj časa.“

Kakšen je sedaj njegov položaj je bilo naslednje vprašanje. Nadškof je dejal:

„V vsem se prepuščam sklepom sve-tega očeta.“

Dodal je, da ni terjal razjasnitve svojega položaja, kajti „vse je sedaj v rokah sv. očeta.“ Seveda bi bil zelo sre-čen, ako bi se mogel vrniti v Prago in nadaljevati s svojim delom na sedežu svoje nadškofije. Dodal je, da osebno pozna papeža Pavla VI. „Z njim sem

govoril v letih 1946 in 1947, ko sem bil v Rimu. Tedaj je bil državni podtajnik papeža Pija XII.“

Francoska agencija

Francoska agencija APF je nekaj dni za tem objavila novico, da je papež Pavel VI. poslal posebno poslanico nadškofu Beranu takoj po svoji izvolitvi. Ista agencija je tudi objavila, da je nadškof Beran takoj poslal posebno zahvalno pismo sv. očetu Pavlu VI.

Nadškof je potrdil, da je prejel vabilo za udeležbo na drugem delu zasedanja II. vatikanskega koncila. Vendar mu vlada ni dala dovoljenja za potovanje v Rim. Na vprašanje, ali bi želel iti na koncil, je odgovoril:

„Zelo rad bi šel v Rim. Vendar ne vem, ali bom mogel.“

Časnikar je navedel, da je bil med prvim zasedanjem interniran, sedaj pa je svoboden, a je nadškof dejal:

„Seveda. Toda jaz bi raje počakal, da se položaj razvije in razčisti.“

Po razgovoru je nadškof povabil časnikarje na vrt, kjer jim je dovolil narediti nekaj fotografij. Ko so bili na vrtu, je šel mimo ograje neki moški, ki je z velikim spoštovanjem pozdravil nadškofa, ki je zelo pristržno odzdravil. Časnikarji so ga vprašali, če ljudje vedo, da je med njimi, nakar je izjavil: „Gotovo vedo. Pogosto prihajajo in se z menoj pogovarjajo. Tukaj smem svobodno sprejemati obiske svojih prijateljev in znancev. Sem že šel na sprehod po okolici.“

Pred odhodom je časnikarjem nadškof pokazal kapelico v pritličju poslopja, kjer more maševati. Prostor pa je zelo majhen, komaj kaka dva kvadratna metra.

Ruda Jurčec

GRČIJA

V Atenah pričakujejo, da bo pravoslavna Cerkev zastopana na vesoljnem cerkvenem zboru. — Časopis „Kathimerini“ izraža upanje, da bodo našli pot, da bo tudi pravoslavna Cerkev mogla biti zastopana na vesoljnem cerkvenem zboru, ko se bo nadaljeval. To mnenje grškega časopisa potrjuje izjava patriarha Atenágora v božični poslanici: „Mislimo, da je vatikanski cerkveni zbor rimskokatoliške Cerkve razodetje božje pokrajine, do katerega smo izrazili svoje spoštovanje. Zato upamo, da se bo v bližnji bodočnosti našla nova in bolj očitna priložnost, da se bomo razumeli na bogoslovnem področju.“

RADODARNOST NEMŠKIH KATOLIČANOV

18 in pol milijona mark so zbrali od leta 1959 nemški katoličani v korist ustanove Misereor. Od tega zneska so podelili nad eno četrtno afriški celini. Te podatke navaja statistika, ki je bila nedavno ustanovljena s strani vodstva te ustanove, ki ima svoj sedež v Bonnu. Isti vir navaja, da so s pomočjo vladnih fondov za pomoč deželam, ki so na poti razvoja, zgradili v različnih afriških pokrajinah sedem bolnišnic, pet šol za bolničarke in deset zavodov za poklicno vežbanje.

BIZANTINSKA KAPELA NA PORTUGALSKEM

Kardinal dekan kardinalskega zbora Evgenij Tisserant je blagoslovil na Portugalskem bizantinsko kapelo, ki jo je postavila modra armada, to je zveza za širjenje čiščenja fatimske Matere božje. Kardinal je blagoslovil zidove in prisostvoval blagoslovitvi in posvetitvi oltarja; posvečenje je izvršil ruski škof Katkov.

Ali smejo starši zaobljubiti otroke Bogu?

Mnogi pobožni starši se takoj po rojstvu ali po krstu zaobljubijo, da bodo otroke vzgajali za božjo službo. V življenju mnogih svetnikov beremo, da so to storili njihovi starši. Slišali smo že, kako je Slomškova mati zaobljubila malega Tončka. Očitno je Bog to zaobljubo sprejel in uresničil. Ta navada je vseskozi dobra in hvalevredna in je vir mnogih poklicev.

Samo — ta zaobljuba ne veže ne Boga ne škofa ne otroka. Ne Boga, ki kliče kogar sam hoče. Ne škofa, ki lahko vkljub materini zaobljubi odkloni kandidata, če nima zadostnih sposobnosti. Ne otroka samega, ki je za svoj odnos do Boga osebno odgovoren. Pač pa veže zaobljuba starše v toliko, da bodo odslej dolžni moliti za otrokov poklic in otroka tako vzgajati, da bi mogel božjemu klicu slediti; kolikor bi ga Bog res poklical, se starši božji volji ne bodo upirali. Razumni starši pa o taki zaobljubi ne bodo govorili drugim, še najmanj otroku samemu. Izvečine duhovniki šele ob novi maši zvedo, da jih je mati Bogu posvetila.

Neki škof je med starimi papirji našel porumenel listič. Že ga je hotel zavreči, kar prepozna na njem pisavo svoje pokojne matere. Pisalo je: „O Marija, Mati mojega Zveličarja, moja sladka Mati, zaupam tvoji zaščiti svojo dušo in duše vseh pokonih.“

Ti si nam pokazala svojo ljubezen, ko si nam dala Jezusa, sina božjega in Tvojega. Jaz ti pa prav tako želim dokazati svojo ljubezen s tem, da darujem dušam odrešenika — duhovnika, v osebi mojega sina, ali če mogoče vseh mojih sinov.

Kakšna čast zame, če postanem mati duhovnika, kakor si ti mati božja in mati vseh duš!

Kakšna čast zame in za mojo družino!

Dajem ti vse, čeprav bo moje srce veliko trpelo...“

Škofu so se orosile oči. Zdaj šele je razvozlal skrivnost svoje družine: kako da so se vsi trije sinovi posvetili duhovniški službi.

Verni pesnik in zgodovinar Lamartine je o znanstvenikih in učejakih, ki ostanejo brezverci često do zadnjega diha dejal: „Napolnjujejo me z žalostjo: ne sovražim jih, ampak jih pomilujem, ker so slepi na duši.“

PRICE ONOSTRANSTVA

Vera v Boga in v onostranski svet je velik božji dar, velika milost božja. V tej veri je utemeljeno gledanje vernih na svet in na življenje. „Pravični bo živel iz vere,“ pravi sveti Pavel (Rim 1, 17); v veri bo našel upanje na večno življenje.

Ker pa božja milost predpostavlja v ljudeh iskreno, blago voljo in je treba onim, ki vero sprejmejo, verovati brezpogojno in z vsem srcem (prim. Apd 8 37), zato je v vseh časih mnogo ljudi, ki vero v Boga in v posmrtno življenje zametajo. Vsi taki skušajo svoje brezbožno naziranje in ravnanje opravičiti z navidezno neovrgljivimi dokazi izkustva.

Knjiga Modrosti nam slika njih dokazovanje z globokim, zares prav božjim poznanjem, v nadvse živih barvah: „Brezbožniki govorijo med seboj v nespameti svojega srca: „Kratko in težko je naše življenje;ni zdravila proti smrti in ne ve se, da bi se kdo vrnil iz kraljestva mrtvih. Po naključju smo nastali in zatem bomo, kakor da bi nas ne bilo; zakaj dim je sapa v našem nosu in misel iskra utripa našega srca; ko to ugasne, postane telo pepel in duh se razkadi kakor tanek zrak... Naše življenje preide kakor sled oblaka, se razprši kakor megla, ki jo preženo sončni žarki... Naš čas je namreč mimoideča senca; naš konec se ne ponovi,

ker je zapečaten, in nihče se ne vrne. Dajte torej, uživajmo pričujoče dobrine; venčajmo se s cvetjem, predno zvene; naj ne bo travnika, ki bi ga naša naslada ne prehodila. Povsod puščajmo znamenje svojega veselja; zakaj to je naš delež in to naša usoda... Naša moč naj bo postava pravičnosti, zakaj kar je slabotno, se izkazuje za nerabno. Zalezujmo pravičnega, ker nam je nadležen in nasprotuje našim delom, ker nam očita prestopke postave in nam oponaša napake naše vzgoje. Postal nam je obtožba našega mišljenja, nadležen nam je že, če ga vidimo. Na sramotno smrt ga obsodimo.“

Temu predrznemu govorjenju brezvercev zapiše bogonavdahnjeni pisatelj naslednjo sodbo: „Tako mislijo, pa se motijo, ker jih je zaslepila njih hudobija in ne poznajo božjih skrivnosti, tudi ne pričakujejo plačila za pobožnost in ne priznavajo nagrade za čiste duše. Zakaj Bog je človeka ustvaril za neumrljivost in ga naredil za podobo svojega lastnega bitja“ (2 pgl.).

Nihče se še ni vrnil z drugega sveta, torej ta svet ne obstoja. Boga nihče ni videl, torej ga ni, človek je tostransko bitje in s smrtjo je vsega konec. Zato naj uživa svoje kratko življenje, čimbolj more. To je dokazovanje brezbožnikov, ki ga sveto pismo obsoja kot neutemeljeno in nespametno. Priče

za bivanje božje in za onostranski svet so neštete in popolnoma zanesljive.

Kaj pravi pamet?

Človek je razumsko bitje in kot tak razmišlja in sklepa. Vidi ustvarjeni svet, vidi čudoviti red, ki vlada v vesoljstvu, tako med velikimi nebesnimi telesi kakor v najmanjšem atomu in s svojim zdravim umom vpraša: Odkod vse to? Odkod te nepremakljive postavbe, po katerih se vse giblje in razvija? Brezverci pravijo, da je vse to gibanje in razvoj večne materije. Toda materija je mrtva, brez duše. Kako naj bi bila sama nastala, kako ustvarila svetovni red. Kako rodila življenje? Za vsem tem svetovnim strojem mora biti nekdo, ki ga je zamislil in ustvaril. In ta veliki tvorec in zakonodajalec ne more biti nihče drugi kot Bog, večni vse-mogočni, neskončno modri Stvarnik in Gospod vidnega in nevidnega sveta.

Spet nam o tem govori knjiga Mo-drosti: „Zares nespametni so vsi ljudje, o katerih ni božjega spoznanja, ki iz vidnih dobrin niso mogli spoznati Nje-ga, ki je, in pri opazovanju del niso spoznali umetnika... Zakaj iz velikosti in lepote stvari se s primerjanjem spo-zna njih Stvarnik. Brezverci zato niso opravičljivi“ (13).

Podobno sodbo o brezvercih izreka sveti Pavel: „Kar se o Bogu more spo-znati je ljudem očitno, Bog jim je nam-reč razodel. Zakaj to, kar je v njem nevidno, se od stvarjenja sveta po de-lih spoznava, vidi njegova večna moč in božanstvo, tako da so neopravičljivi“ (Rim 1, 19—20).

Z ozirom na vse to uči sveta Cerkev: „Z naravno lučjo človeškega uma je mogoče iz ustvarjenih stvari z gotovo-stjo spoznati edinega in pravega Boga,

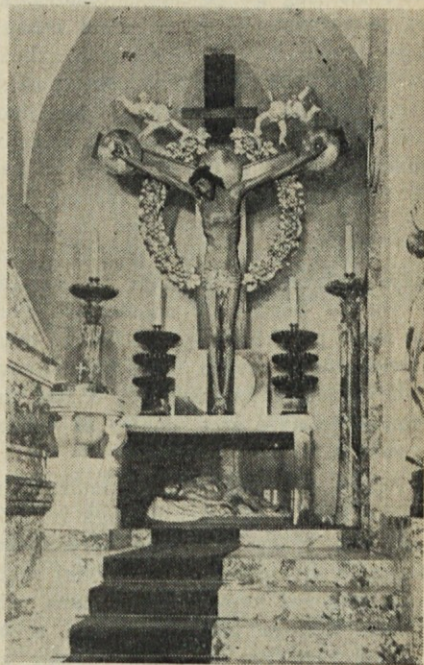
našega Stvarnika in Gospoda“ I. vat. cerkveni zbor).

Kakor v posmeh vsem bogotajcem in brezvercem poje psalmist: „Neum-než pravi sam pri sebi: Ni Boga“ (13, 1).

Zdrava pamet nas torej vodi k spo-znanju Boga in onostranskega sveta; pa nam tja kaže in tja hrepeni tudi na-še srce.

Govorjenje človeškega srca

Nekaj čudovitega in skrivnostnega je človeško srce s svojim čustvovanjem in neutešljivim hrepenenjem. Majhno je in umrljivo, pa si želi neizmerne in

Krstilna kapela v stolnici sv. Niko-laja po Plečnikovem načrtu na novo preurejena leta 1959.

večne sreče. S hrepenenjem po sreči se družijo srca po pravičnosti: na svetu je pravičnosti malo. Besede preroka Ozeja se lahko obrnejo na sleherni dobo človeške zgodovine: „Na zemlji ni vere, ne ljubezni in ne spoznanja božjega, temveč krivo priseganje in laž, uboj in tatvina, prešuštvo in nasilje, krvoprelitje sledi krvoprelitjem“ 4, 1—2). Srce človeško pa hrepeni po pravičnosti in če je ne najde, še v grobu toži in vzdihuje po njej. S hrepenenjem po sreči, po pravičnosti se družijo v človeškem srcu še hrepenenje po ljubezni, po miru, po večnem pokoj.

Odkod to silno hrepenenje našega srca? Le Bog ga je mogel obuditi, ki nas je ustvaril in ga bo edini enkrat mogel utešiti. Grenka življenjska izkušnja nas uči, da je to naše skrivnostno hrepenenje na tem svetu nedosegljivo. Žival najde svoje zadoščenje in srečo v zadostitvi svojih nagonov, človek pa naj vse življenje zastoni, zastoni hrepeni, vedno znova razočaran in prevaran? Ako ni posmrtnega življenja, smo ljudje najnesrečnejša bitja na zemlji. Le vera v Boga in v onostranski svet nas more pomiriti in potolažiti. In spet se vračamo k večno lepi Auguštini: misli: „Zase si nas ustvaril, o Bog, in nemirno je naše srce, dokler se v tebi ne spočije.“

Pamet in srce vodita ponižne in iskrene ljudi k spoznanju Boga in večnosti. Da mnogi do tega odrešilnega spoznanja ne pridejo, je v veliki meri vzrok duhovni napuh, ki ne mara pripoznati božjega gospodstva nad seboj in zaverovan vase ne prizna ničesar izven neposrednih meja svojega dognanja. Tako premnogi veliki znanstveniki in učenjaki ostanejo brezverci, često do zadnjega diha. Verni pesnik in zgodovi-

nar Lamartine je o njih zapisal: „Tisti, ki ne vidijo Boga v njegovih delih, me ne pohujšajo, pač pa me napolnjujejo z žalostjo: ne sovražim jih, ampak jih pomilujem, ker so slepi na duši.“

Poleg duhovnega napuha je gotovo najnevarnejša čer, ob kateri doživijo svoj brodolom na poti k Bogu in večnosti nešteti, nenravno življenje. Ljudje, ki ne urejajo svojega življenja po božji postavi in si zato Boga in večnosti ne žele, se le preradi predajo mnenju brezvercev, da Boga in večnosti ni.

Iz vsega tega si lahko razlagamo žalostni pojav naših dni, da se materialistično gledanje na svet in brezboštvo pollaščata velikih množic in sta v surovem komunizmu našla svojega glavnega znanilca in brezobzirnega organizatorja.

Sveto pismo

Videč premnoge ovire, ki človeštvo zadržujejo na poti do odrešilne vere, je dobri Bog sam prišel iskrenim ljudem na pomoč s tem, da se jim je razodel.

Božje razodetje je neizpodbitno zgodovinsko dejstvo. V svojem razodevanju Bog ljudem ni razkril in potrdil onih resnic, ki jih človek lahko spozna s svojim naravnim razumom, marveč nam je pokazal tudi naš nadnaravni cilj, razglasil svoje zapovedi in razodel mnoge, človeškemu umu nedosegljive skrivnosti svojega bitja in svojih načrtov.

V stari zavezi je govoril Bog očakom in prerokom, v novi zavezi pa se je razodel po svojem lastnem učlovečenem Sinu, Gospodu Jezusu Kristusu in po njegovih apostolih. Božje razodetje je shranjeno v knjigah svetega pisma, delno pa tudi v tradiciji, to je ustnem

izročilu, ki je prišlo do nas po spisih cerkvenih očetov. Varuhinja in zakonita razlagavka božjega razodetja je sveta Katoliška Cerkev.

Sveto pismo stare zaveze vsebuje petinštirideset knjig, ki se ločijo v zgodovinske, preroške in poučne. V zgodovinskih knjigah, katerih prvih pet je napisal Mojzes, beremo zgodbe o stvarjenju sveta in prvega človeškega para v raju; o usodi človeškega rodu po izvirnem grehu; o vesoljnem potopu; o odpadu človeštva in izvolitvi Abrahama, očeta izvoljenega ljudstva; o usodi Izraelcev v Egiptu; o zakonodaji na gori Sinaj; o ustopu ljudstva v obljubljeni deželi Palestini in o nadaljni njegovi usodi do zadnjih stoletij pred Kristusom. V knjigah prerokov beremo, kako Bog svoje ljudstvo po svojih izbranih poslancih uči, svari in opominja; kako je ljudstvo po Bogu strogo kaznovano, kadar odpade od njega, pa se Bog vseeno znova usmiljen obrača k njim, kadar se spreobrne. V poučnih knjigah stare zaveze, pa so zbrani čudovito lepi nauki in opomini za krepostno življenje, ki je poročstvo za enkratno večno srečo. Vso staro zavezo prešinja obljuba Odrešenika, ki je bil napovedan že v raju.

Sveto pismo nove zaveze pa vsebuje v štirih evangelijih popis življenja in nauka božjega Odrešenika Jezusa Krstusa; v apostolskih delih zgodovino Cerkve v prvih desetletjih po Kristusovi smrti; v enaindvajsetih apostolskih pismih so nam ohranjeni nauki in opomini apostolov; Skrivno razodetje svetega Janeza pa je edina preroška knjiga nove zaveze, ki slika usodo in borbe svete Cerkve do konca sveta.

Zgodovinska veljava in nepokvarje-

nost svetega pisma sta neovrgljivi. Le najbolj fanatični brezverci ga zametajo. Za verne ljudi pa je sveto pismo od Boga navdihnjena knjiga, ki vsebuje resnično božjo besedo, zapisano po svetih pisateljih človeštvu v pouk, opomin, tolažbo in svarilo, da ne zgrešimo poti v večno življenje, za katero nas je Bog ustvaril: „Bog namreč hoče, da bi vsi ljudje zveličali in prišli k spoznanju resnice“ (I Tim 2, 4).

Jezus Kristus — zvesta priča

Jezus Kristus, učlovečeni božji Sin in naš Odrešenik, je središče vsega božjega razodetja. Stara zaveza gleda nanj in mu pripravlja pot, z novo se dopolnijo časi obljub in pričakovanja, Jezus Kristus postane najvišji učitelj, duhovnik in vladar odrešenja človeškega rodu.

Če brezverci trdijo, da še nihče ni prišel iz onstranstva, jim kristjani kažemo na Krstusa, ki sam o sebi pravi: „Bog je svet tako ljubil, da je dal svojega edinorojenega Sina, da bi se nihče, kdor vanj veruje, ne pogubil, ampak imel večno življenje“ (Jan 3, 16). Iz nebes pride in postane človek iz Device Marije, da bi nas s svojo smrtjo na križu odrešil in večno zveličal. Zavest, da je božji Sin, je v njem trdna in neprekinjena, čeprav s slovesno tozadevno izjavo čaka do zadnjega. Podá jo pred velikim zborom, ko ga veliki duhovnik Kajfa, v družbi vseh članov

vpraša: „Ti si torej Sin božji?“ Do-
stojanstveno jim odgovori: „Sem.“ Za-
radi te njegove izjave ga obsodijo na
smrt (Lk 22, 70?71). Pred Pilatom iz-
pove, da je Kralj, a pojasni, da njego-
vo kraljestvo ni od tega sveta (Jan 18,
37). Proglaša se za sodnika živih in
mrtvih. Ob Lazarjevem grobu govori
besede, ki jih more govoriti edinole res-
nični božji Sin: „Jaz sem vstajenje in
življenje. Kdor v me veruje, bo živel,
tudi če umrje“ (Jan 11, 26). Vse nje-
govo življenje je usmerjeno v onstran-
ski svet, kjer čaka človeštvo dokončna,
večna usoda in to dvojna: večno življe-
nje ali večno pogubljenje. V potrdilo
svojega nauka in poslanstva dela ne-
štete čudeže. V preroškem gledanju na-
poveduje prihodnje dogodke, konec Je-
ruzalema in konec sveta. Obsojen na
smrt umrje na križu, ali tretji dan se
poveljčan ponovno vrne na svet, ko je
s svojim vstajenjem, največjim čudežem,
ki si ga je mogoče misliti, pred vsem
svetom in za vse čase potrdil svoje bo-
žanstvo. Predno se vrne v nebesa, na-
roča apostolom: „Dana mi je vsa ob-
last v nebesih in na zemlji. Pojdite to-
rej in učite vse narode... Kdor bo ve-
roval in bo krščen, bo zveličan. Kdor
pa ne bo veroval, bo pogubljen“ (Mt
28, 18-19; Mr 16, 16).

Jezus Kristus je prva in glavna pri-
ča za onstranski svet. Zvesta priča mu
pravi sveti Janez (Raz 1, 5).

V vseh časih skušajo brezverci Kri-
stusovo podobo izmaličiti. Mnogi po-
stanejo žrtve lažnjive, strupene propa-
gande zlasti med mladino. Verni kri-
stjani vseh časov pa s svetim Petrom
izpovedujejo: „Gospod, ti imaš besede
večnega življenja in mi verujemo in
vemo, da si ti Kristus, Sin božji“ (Jan

6, 69). Za to vero so že milijoni in mi-
lijoni prelili svojo kri. Vedno nove pri-
če se pridružujejo Kristusu, zvesti pri-
či, ki sam o sebi pravi: „Jaz sem pot,
resnica in življenje“ (Jan 14, 6). Nje-
gove so tudi besede: „Vsakega, kdor
bo mene priznal pred ljudmi, bom tudi
jaz priznal pred svojim Očetom, ki je
v nebesih; kdor pa bo mene zatajil
pred ljudmi, bom tudi jaz zatajil pred
svojim Očetom, ki je v nebesih“ (Mt
10, 32-33).

Sveta Cerkev

Kristusovo poslanstvo in njegovo
pričevanje nadaljuje v svetu njegova
Cerkev. Ona je kakor njegovo učlove-
čenje, podaljšano skozi vso človeško
zgodovino. Kristus je prišel na svet, da
ljudi pouči o resnici, jih odreši in po-
sveti z božjo milostjo in jih popelje v
večno življenje. Enako je Cerkev vsem
ljudem, ki so blage volje, učiteljica
razodete resnice, posredovalka božje
milosti in voditeljica v srečno večnost.
Obstoj, življenje in delovanje svete Cer-
kve je razumljivo le v odnosu do dru-
gega sveta. Kakor je bil Kristus ves
usmerjen v onstranski sve, odkoder je
prišel in kamor se je po svojem vsta-
jenju vrnil, tako je tudi Cerkev vedno
uprta v večnost, tja roma s svojim
otroci skozi bridkosti in borbe tega
sveta, v nebesih je njeno hrepenenje,
njeno upanje, njeno resnično življenje.
S svetim Petrom, svojim prvim vidnim
poglavarjem, veruje, da smo ljudje na
zemlji le „tujci in popotniki“ (1, 2, 11).
In s svetim Pavlom govori, „da ljudje
nimamo na tem svetu stalnega mesta,
marveč iščemo prihodnjega“ (Hebr 13,
14); in spet: „Naša domovina pa je v
nebesih, odkoder tudi pričakujemo Zve-

ličarja, Gospoda Jezusa Kristusa“ (Jep 3, 20). V tem gledanju je sveti Janez Kristusom klical svojim vernikom: „Ne glejte Cerkev le samo, kako roma po zemlji, glejte jo vendar tudi, kako je že doma v nebesih.“

V tem poslanstvu vzdržuje Kristus svojo Cerkev že dvatisoč let in jo bo vzdrževal do konca sveta. Njeno vero in večno upanje potrjuje s čudeži, ki se v Cerkvi ponavljajo v vseh časih, čudeži v izrednih primerih, čudeži ob proglasitvi svetnikov, čudeži na izbranih krajih, kakor v Lurdu in drugod. Onostranski svet se vedno znova odpira in izpričuje pred očmi sveta; kateri so ponižnega srca in blage volje ta znamenja in pričevanja umevajo in sprejemajo. Cerkev je sveta, nepremagljiva zagovornica in priča onostranskega sveta, za to živi, za to trpi, v tej veri in ujanju se vedno vnova obnavlja in poživlja.

Besede Cirila jeruzalemskega

Takole je o sveti Cerkvi v pesniškem zanosu pridigal sveti Ciril jeruzalemski: „Cerkev je mrtva za ta svet, zakaj njeno mišljenje ni mišljenje sveta. Samo za Boga živi, živi v duhu, živi v Kristusu in v evangelijski resnici. Še je na tem svetu, še hodi v mesu, ali v njeni slabosti se skriva začetek večnega veselja v Kristusu. Enkrat nas bo vse potegnila kvišku s seboj, iz razpadanja v večno mladost, iz smrti v življenje, iz ohromelosti v zmagojočo

moč, iz nepomembnosti v slavo, iz tesnobe časov v neizmernost večnosti.“

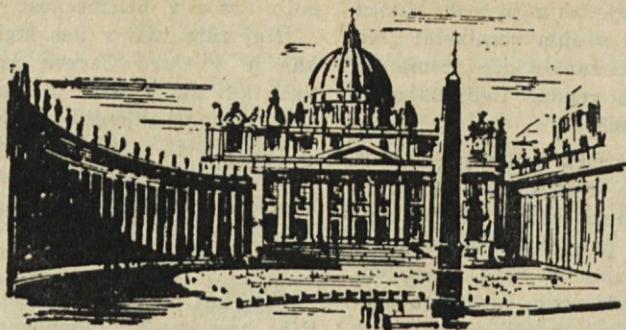
Naj zato tudi v nas stalno odmeva, kar je v slavo Cerkve pred več kot tisoč leti zapel eden njenih vernih sinov: „Blagoslovljena bodi Cerkev v moči Gospodovi, zakaj po njej je Gospod strl satanovo moč. Njena vera in njeno bogočastje vladata nad krogom zemlje. Nikoli naj ne zamrje na ustnih ljudi hvalnica Cerkve.“

Kaj naj po vsem tem mislimo o stališču brezvercev? Pomilovanja so vredni, ko nobenega upanja ne poznajo. Kako neizprosno trdo in žalostno je, kar je zapisal brezverni Renan: „Samo tisti pridejo do spoznanja življenske skrivnosti, ki znajo udušiti svojo žalost in ubiti svoje upanje.“ Ko pa je nekoč govoril o svetnikih, je dejal: „Ne bi si želel njih življenja, a zavidam jih za njihovo smrt.“ Morda le ni bil tako brezveren, kot se je delal.

Mi pa pojdimo po zgledu svetnikov in vseh vernih ljudi skozi to solzno dolino z očmi uprtimi proti sveti gori, na kateri je sezidan nebeški Jeruzalem. Ko se damo voditi v življenju misli na večnost, se ne bojimo, da bi nasedali izmišljenim bajkam (2 Petr 1, 16), ampak vemo, da stojimo na trdnih, neporušnih tleh naravne in nadnaravne resnice. Enkrat bomo s svetim Petrom zaupno ponovili: „Vem, komu sem veroval, in sem prepričan, da more moj zaklad ohraniti za oni dan“ (2 Tim 1, 2)

Alozij Košmerlj

Vsi krščanski starši, kateremukoli stanu pripadajo, naj prosijo z neba milost, da bi vsaj eden njihovih otrok bil poklican v božjo službo. — Pij XII.

GLAS IZ RIMA

BOŽJI SIN JE RESNIČNA LUČ,

ki sveti vsakemu človeku, ki pride na svet, zato je sprejel človeško naravo, živel med nami in nam pokazal na slavo in čast „katero smo mu dolžni izkazovati kot edinorojenemu Sinu Očeta, polnega milosti in resnice (Sv. oče Pavel VI. v apostolskem pismu „Summi Dei Verbum“, 4. XI. 1963.)

KDOR SE HOČE POSVETITI

duhovniški službi, mora imeti čisti namen in odločno voljo, da se bo popolnoma posvetil in predal službi Gospodovi. Mora pokazati veliko ponižnosti in dobro poznanje katoliške doktrine. Zato imajo škofje veliko odgovornost pri izbiri duhovniških kandidatov in da posvetijo zares samo take, ki odgovarjajo resnično vzvišeni duhovniški službi. (Sv. oče Pavel VI. istotam.)

KATOLIŠKA UNIVERZA

je šola, ki dela čast krščanski kulturi, nudi vse možnosti dela za tiste, ki si prizadevajo za napredek krščanske kulture in znanosti. Nudi vso potrebno vzgojo in pripravo vsem, ki se hočejo

posvetiti znanstvenemu delu. Zato je potrebno normalno poslovanje, dosleden red, stroga resnost v študiju in stalno prizadevanje po izpopolnjevanju. (Sv. oče Pavel VI. v nagovoru ob otvoritvi novega akademskega leta Lateranske univerze v Rimu, 31. 10. 1963.)

PREDMET VESOLJNEGA CERKVENEGA ZBORA

je največje in najvišje, kar more obstajati na svetu: Cerkev, ustanova Kristusova, vaša vera, ki pomeni vaše resnično krščansko življenje. Cerkev pa nas vse uči, da je zelo lepo živeti v slogi in edinosti z brati. Zato vsi molimo za uspehe sedanjega vesoljnega cerkvenega zbora, da se uresničijo njegovi cilji in da bo Cerkev Kristusova vedno bolj poveljučana pred Bogom in ljudmi. (Sv. oče Pavel VI. v radijskem nagovoru katoličanom Nizozemske dne 6. XI. 1963.)

HOJA ZA KRISTUSOM

je program življenja. Vsak je poklican, da gre za Njim in vidi Njegovo bivališče, posebno še to velja za bogoslovce, ki se pripravljajo na duhovniški poklic.

Semenišče je šola notranje tihote, v kateri se sliši samo beseda božja, a je kraj, kjer se vadijo v izpolnjevanju težkih kreposti, je pa tudi hiša, v kateri prebiva Kristus Učitelj. V tej hiši lahko vsak mladenič, ki išče Kristusa, Ga najde in mu sledi v Njegovi službi (Sv. oče Pavel VI. v nagovoru, 4. IX. 1963 v baziliki sv. Petra.)

PO NOVEM BLAŽENEM

L. MURIALDO

nam Cerkev ponovno govori o velikih potrebah, ki jih je treba zadovoljiti v sodobni družbi. Ponovno kliče, da se mora dati človeku, posebno delavcu, dostojno mesto v družbi in proizvodnem procesu pravičen delež od proizvodnje, gospodarskega in socialnega napredka. Ponovno tudi odpre delavcu svoje ljubeče srce, pokaže svojo skrb in spoštovanje. Pokaže nam tudi tisto dejansko ljubezen do bližnjega, ki vodi k zveličanju, k sreči, ki je vir vzgoje za študenta, poljedelca in industrijskega delavca, ter šola za kreposti. (Sv. oče Pavel VI. v nagovoru ob priliki proglasitve za blaženega delavskega apostola, duhovnika L. Murialdo, dne 3. XI. 1963.)

PROBLEMI IN TEŽAVE

srednjega sloja zavzemajo važno mesto v vrsti socialnih problemov naše dobe. Nastajajo problemi zaradi socialne zakonodaje, gospodarskega razvoja, proizvodnje, širjenja novih idej, vprašanje resničnega človečanstva in bratstva med ljudmi. Na vsa ta vprašanja, to je o resničnem človečanstvu, človeškem dostojanstvu, bratstvu in o socialni pravičnosti je Cerkev že dala odgovor v svojem socialnem nauku, ki se stalno dopolnjuje in napreduje, vedno odgovarjajoče potrebam časa. (Sv. oče Pa-

vel VI. v nagovoru udeležencem mednarodnega kongresa za študij vprašanj srednjega sloja, 5. XI. 1963.)

VSE NAS MORA ZANIMATI IN SKRBETI

življenje Cerkve. Nihče ne sme stati ob strani pri delu za Cerkev. Vsak katoličan lahko in mora poznati velike sodobne probleme Cerkve. Vsak vernik je poklican, da zavzame svoje mesto v Cerkvi in izpolni svoje dolžnosti in naloge. Vsi in vsak se mora čutiti za člana velike Kristusove družine na zemlji. (Sv. oče Pavel VI. v nagovoru v splošni avdienci, 6. XI. 1963.)

SPOMINJAJMO SE MRTVIH

ki so odšli pred nami v večnost in počivajo v miru, ker nas tako uči naša vera v večno življenje. Molimo, da luč večnega življenja zasije vsem našim pokojnim, prosimo pa tudi, da odsev te luči razsvetli tudi naše zemsko življenje in nas stalno opozarja na nesmrtno naravo naše duše. (Sv. oče Pavel VI. v nagovoru vernikom v baziliki sv. Petra 2. XI. 1963.)

KRISTUSOV MIR JE EDINI RESNIČNI MIR

Toda beseda mir se v naši dobi zlorablja. Nekateri je že ne izgovarjajo zato, da bi družili ljudstvo in narode, ampak, da z njo širijo sovraštvo in večajo razdalje. Toda vsi tisti, ki tako delajo naj vedo, da je resničen mir samo tisti mir, o katerem uči in govori pokojni papež Janez XXIII. v okrožnici „Mir na zemlji“. Kristusov mir ne pozna meje, je dobro vse človeške družine, jo utrjuje, ker je namenjen vsem in vsakemu. (Sv. oče Pavel VI. v nagovoru zastopnikom mednarodne organizacije „Pax Christi“, dne 26. X. 1963.)

Raba atomskih bomb

Severna Amerika, Anglija, Rusija in še nekatere druge države izdelujejo atomske bombe. Te države so že ekonomsko in industrijsko izredno močne, produktivne. Svojo vojaško zmogljivost pa dokažejo prav s proizvodanjem atomskih bomb. Kolikor več atomskih bomb ima kaka država v zalogi, toliko bolj varno in tudi nevarno se počuti.

Atomske bombe same, ne atomska energija, so prvenstveno usmerjene v vojaške namene. Atomske bombe so v mirnih časih kot tleči ogenj, speča sila. A gorje sovražniku, ki bi razpihal ta ogenj in zbudil to silo. Sedaj ustrahujejo svet le s svojim molkom, toda kaj bo, ko spregovore?

Bombe so popolnoma v službi človeka. Vprašujemo se: Ali je dovoljena proizvodnja in zaloga atomskih bomb za vojne namene? Ali je v vojni dovoljena raba atomskega orožja?

Odgovor: Ko so bili topovi še najnevarnejše orožje, je veljalo pravilo: „V pravični vojni je dovoljeno streljati mesto s topovi, čeprav bodo s tem pomorjeni tudi nedolžni.“

Torej topovi niso otežkočali vesti prejšnjim rodovom. Prav tako jim niso vznemirjale vesti stotine bombnikov, ki so iz zraka sejali smrt nad milijonska mesta, ne glede na to, koga zadenejo. Z odkritjem atomske bombe se to vprašanje ni bistveno spremenilo. Atomska bomba je le povečala uničenje, kakor so bombniki po svoji učinkovitosti pustili daleč za seboj stare topiče.

Načelo: V pravični vojni je dovoljena raba atomskih bomb za uničenje vojaških objektov, a le, kar je nujno potrebno in da niso oškodovane države, ki niso v vojni.

Življenjepis slovenskega fanta — študenta-mučenca — Ivana Pavčiča, katerega po virih in osebnem poznanstvu piše Ivan Korošec.

Podrti viharnik

(Nadaljevanje)

RAZPOSAJENČEK

V mežnariji je življenje ubralo novo pot. Središče vsega je bil mali navihanec v razvedrilo vsem, celo, kadar je jokal, kar je bilo redko. Že v svojem detinstvu je nosil v sebi tisto veselje, ki napravi človeka vsem tako privlačnega in dragega. Bil je poln zdravja in razigranosti, zato vedno nasmejane prikupnosti. Le kadar sta ga premagala trma in upor, kateremu zdravilo je bila nepopustljiva mama je udaril v jok, ki pa se je navadno v smehu končal.

Ker je bila mežnarjeva hiša vedno gostoljubna streha vsemu verskemu življenju v vasi, se je malemu kaj hitro širil svet preko domačega praga. Srečaval je vsemogoče obraze in vsakemu

je razkazoval svoje preproste igrače in njih imena.

Bil je sila pogumen fantek in celo zdravniku se je nasmejal, ko ga je vprašnil v roko ob cepljenju koz.

Otrokova prirojena živahnost in bistrost je začela skrbeti mamo, ki ni mogla vedno stati ob njem. Povsod je zlezel, vse prebrskal in razmetal. Za vsako malenkost v hiši se je zanimal, staknil in privlekel je na dan tudi najbolj skrite stvari.

V očetovi delavnici je poznal vse; od največje žage do žeblice in svinčnika.

Stikal je za murni in mravljami, trgjal rože v gredi, namenjene za cerkev

in metal kamenje, ki je štrbunkalo v gnojnico pred hlevom.

Ivanček in mama sta bila čez dan sama doma. Oče je hodil v mesto v Pollakovo tovarno, sestra Urška je ves dan pomagala teti pri perilu, Marija pa se je učila šivanja v Ljubljani. Zaradi obilice dela pri hiši, živini, na polju in v cerkvi mama ni često utegnila paziti na malega. Zaklepala ga je v hišo in se mudila pri opravkih.

Sprva je Ivanček protestiral, kmalu pa je odkril v hiši svet iz tisoč in ene noči.

Na nizki hišni omari so imeli Mežnarjevi — po stari krščanski kmečki navadi — oltarček. Bil je okrašen z blestečimi svečniki ob raznih spomin-skih kipih. Sredi oltarčka pa je bil križ, okrašen z materinim poročnim vencem in pokrit s steklenim pokrovom.

Nekega jutra, ko je mama odšla navijat uro v zvonik je Ivanček pristavil stol, da je dosegel na hišni oltarček. Vzel je vsak kipec posebej, pobliže pogledal in zmetal po tleh.

Mama je že na pragu zaslišala čuden žvenket. Hitro je odprla vrata ter zagledala malega, ki je z sv. Jožefom brez glave udarjal po že počenih velikih steklenih kupoli. Okrog njega po tleh pa so ležali svetniki in spominki v kosih.

„Mama glejte, to zvoni, to zvoni,“ je hitel pritrkavati ob steklo, ko se je drobilo.

Mati je strmela v silni žalosti. Brez besed ga je vzela s stola in postavila pred vrata. Odšla je k razdrtemu oltarčku in se bridko zjokala. Mali je pokukal v sobo skozi priprta vrata in, ko je videl jokajočo mamo, se je naslonil na zid in tudi sam močno zajokal.

Potem ga je mama mirno pokarala ter poučila in globoko v otrokovih očeh

je brala prvo obljubo in sklep mlade otroške duše: „Mamica sedaj bom zares drugače priden!“

Ta sklep je Ivanček držal, toda le pri oltarčku, obljuba na splošno bi bila prehuda.

Ko se je mama nekega dne mudila pri živini, so mu oči obstale na svetli novi budilki, na mamini nočni omarici. „Samo čisto od blizu bi jo rad ogledal in to pot je priložnost kakor nalašč,“ si je dopovedoval mali junak. Potegnil jo je na rob in poslušal: Tik, tak, tik, tak. Le kaj neki je notri, da tako prijetno nabija? In, ker mame le še ni bilo, se mu je zdelo, da je morda priložnost pokukati v ta skrivnostni tik-tak.

Previdno je prijel budilko, se vse-del v kot in začel navijati. Zazvonilo je pa se zopet ustavilo, Vrtel in vil je vse, kar se je dalo in pred njim je zableščalo svetlo premikajoče se kolesje. Od veselja so žarele oči in kar dihati mu ni dalo ob tem odkritju. Poganjal je malo kolesce, pa spet zadrževal, dokler se ni končno ustavilo. Začel je s popravilom. Že je pobral nekaj odvišnih kolesc in kazalcev — da bi šlo bolje — pa ga je zmotila mama in spet je bilo narobe.

Poseben svet zanj je bila velika krušna peč. „Le kaj je tam gori za tistim robom? Skobacal se je na zapeček in od tu na vrh peči, od koder se mu je nudil „lep razgled“. Splazil se je do roba, da bi videl z vrha, kako je visoko, pa mu je zdrsnilo na robu in zakotalil se je na klop, pred pečjo, kjer ga je našla mama z veliko buško na čelu, ko je pritekla iz kuhinje.

Odslej ga je mama privezovala h klopi pri peči, kadar ga je morala pustiti samega. Sprva je kričal mali upor-

nik, končno pa je sprevidel: „Saj je tudi kuža Muro privezan.“

Sprva se je zmotil ob igračah, ki mu jih je mama položila okoli njega, toda njegova nemirnost ni dolgo vzdržala. Poskušal se je izviti iz neprijetne vezi, kar mu je končno uspelo. K oknu je postavil stol, zlezal nanj in pogumno skočil skozi okno. Nič ni maral, da se je opraskal ob vrtnicah pod oknom, samo, da je bil spet prost in v naravi. Vsako cvetko si je hotel ogledati in vsako cveteče drevo je bilo zanj roža. Mahnil jo je na njivo za kozolcem. Tam šele v cvetočem krompirju je bilo pravo veselje.

S polnim naročjem tega cvetja je smeje pritekel k mami: „Glejte mama, koliko rožic za Marijin oltarček v cerkvi.“

Pred žegnansko nedeljo je dejala mama, da bo šel z očetom k vaškemu frizerju, „da bo lep za k veliki maši“. Naslednji dan, ko je mama odšla k živini, je vzel iz predala škarje zgrabil šop las nad čelom in odstrigel in še in še. Potem je stekel k mami, oskubljen kot piščanec rekoč: „Mama sem že lep, glejte, sem že lep za v nedeljo.“

Namesto pričakovane pohvale so sledile solze in kot. To je bilo zanj najhujše, posebno še prositi potem odpuščenja. Toda mama je vztrajala pri tem, ker je vedela, da s tem gradi v njem temelj vzgoje — ponižnost in poslušnost. S skrbjo je gledala na njegove vsakdanje „pustolovščine“, zanj še posebno molila in ga priporočala Materi božji.

Romarček

Kot cerkovnikov sinček je bil mali Ivanček razen ob nedeljah, (ko je bila služba božja) tudi med tednom po-

gosto v cerkvi. Nikdar ni smel zamuditi, ko sta šli sestri v cerkev, da pripravita za nedeljo. Oče ga je nosil v zvonik, ko je hodil navijat uro in zvonit k angelovemu češčenju in Ave Marijo.

Tako je mali kmalu poznal vse od zvonov, oltarjev in svetnikov, pa do bogoslužnih oblačil in cerkovnikovih dolžnosti. Neprestano je spraševal domače: „Kaj je to?“ in „zakaj tako?“

Zlasti mama in sestra Marija sta znali njegovemu zanimanju skrbno slediti razlagajoč mu prve verske resnice. Vcepljali sta mu kar mimogrede ljubezen in veselje do molitve. Sprva je zelo nerad molil, se dolgočasil, ali pa našel vse mogoče izgovore in vprašanja. Pa je znala mama previdno in rahlo, a vztrajno. Vedela je, da bo vsako pretirano siljenje lahko povzročilo nevarno versko naveličanost v tem sila razgibanem otroku. Domači so poznali vsa, sicer kratka, a dragocena pravila za uspešno versko vzgojo. „Vse o pravem času.“ Po malem, nevsiljivo, a na učinkovit način, z nagibi, za katere je otrok najbolj dovzeten. Vedeli so, da je mлада otroška duša kakor inštrument. Proizvaja vedno glasove, kakršne igralec povzroči. Čim spretnejši je umetnik, tem lepše in ubranejše so melodije. Zato so v malem prebujali že v rani mladosti prijetno razpoloženje globoko verne duševnosti, ki že v detinstvu osrečuje otrokov značaj.

Na Mali šmaren 1924. leta je bila posvečena novo zgrajena cerkev Marije Pomočnice na Rakovniku pri Ljubljani. Ob tej slovesnosti so nesli Marijo iz Križank v veliki procesiji na Rakovnik. Tudi Mežnarjevi z malim Ivančkom so se udeležili procesije. Ma-

ma je še posebno goreče priporočala otroka Mariji Pomočnici, h kateri je to pot prvič romal. Pozneje je družina ob vseh Marijinih praznikih pohitela v to lepo Marijino svetišče. Ob nekem takem romanju je otroka še posebno zanimal stranski oltar s sv. Janezom Boskom sredi mladine. Mama mu je razlagala o svetniku, ljubitelju mladine, kar je bilo Ivančku še posebno všeč. Silno zaupanje je dobil v sv. Don Boska in pozneje v študentovskih letih je gojil veliko pobožnost do njega. Cenil ga je, kot najbolj zanesljivega priporočnika za napredek pri študiju. In tik pred smrtjo je ponovno opravljal devetdnevno na čast sv. Janezu Bosku.

Ko je bilo malemu tri leta je šel z mamo in sestro Marijo prvič na Brezje, k Mariji Pomagaj. Že na poti iz Otoč, proti romarski cerkvi, je imel Ivanček glavno besedo. Ob cesti je bilo polno beračev. Ob vsakem je mamo zadrževal za krilo, dokler ni revežu ponudila ubogajme.

V božjepotni cerkvi ga je mama peljala najprej pred stranski Marijin oltar. Zvedavo se je mali razgledoval po neštetih najrazličnejših spominkih, podobah in različnih darovih okoli Marijinega oltarja. S svojim vedenjem je začel vzbujati pozornost, zato ga je mama začela svariti:

„Ivanček, lepo moli in prosi Marijo za zdravje.“ Zvesto se je zazrl v Marijino podobo in vprašal: „Mama, kje pa ima Marija zdravje? Jaz bi ga rad videl!“

„V nebesih ga ima, pri Bogu, le lepo moli!“

„Mama, sedaj ko pojejo, ne bom molil, bom rajši poslušal,“ je ugovarjal mami.

„Gospod bodo hudi, če ne boš pri-

den,“ je mama pokazala na patra frančiškana.

„Kakšen gospod! To niso noben gospod. Saj nimajo take obleke kot naši,“ je povzel dečko, ki še nikoli ni videl patrov.

Zaskrbljena je mama vzdihnila k Mariji. Iz ljubeče materine duše so hitele goreče prošnje, ki so se zile v vdano molitev v sv. daritvi: „Ljuba Marija Pomagaj! Glej prvič sem ti pripeljala tega mojega najmlajšega. Prosim sprejmi ga popolnoma v svoje varstvo in varstvo Tvojega Sina Jezusa. Če je božja volja, naj postane duhovnik. Ti veš, kako ga imam rada in kako ga imamo vsi radi, toda če bi imel zaiti na slaba pota, ga rajši Ti vzemi nedolžnega k sebi!“

Po maši je šla mati s hčerko Marijo po kolenih okoli oltarja.

„Mama, zakaj pa tako hodita?“ je bil mali začuden.

„Le še ti lepo poklekni in pojdi z nama, veš, Marija potem hitreje usliši, pa odpustkov dobiš.“

Vdal se je in drsal počasi za materjo in sestro, potem ju je prehitel in jih počakal ob ministrantih.

„Pojdimo še enkrat,“ ga je mama potegnila k sebi.

„Ne, mama, ne grem več, nisem nič odpustkov dobil!“ je glasno povedal kot v protest.

Iz cerkve grede se je ustavil ob stojnici, kjer je zagledal malo monštranco in ni miroval, dokler mu je mama ni kupila. Kar žarelo mu je v očeh in celo na jed je pozabil.

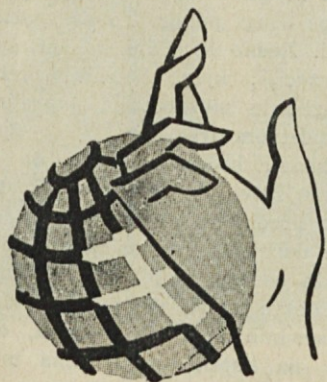
To je pripovedoval potem doma očetu in sestri Urški, kaj vse je videl in srečal, le tisto o obljubljenih odpustkih mu ni šlo v glavo.

Slikar Rubens — veren katoličan

Rubens je bil rojen 28. VI 1577. kot sin nekega advokata daleč proč od svoje nizozemske domovine v mestu Siegen v Westfaliji. Svojo prvo izobrazbo je dobil v Kölnu. V katoliškem ozračju tega mesta se je za vse življenje navezal katoliškega duha.

Ko je bil star deset let, je prišel v Antwerpen, kjer je kmalu postal paž na dvoru. V maju 1600. je dobil priliko, da je mogel iti v Italijo študirat slikarsko umetnost. Ko se je vrnil, ga je neki plemiški mecen poslal na čelu poslanstva v Madrid, kjer je imel priliko spoznati špansko umetnost.

Kmalu je zaslovel kot slikar in holandski regenti so ga imenovali za svojega dvornega slikarja. Dobival je knežjo plačo 1500 goldinarjev letno. Kralji so ga naravnost obsipali z naročili. Samo zgodnja smrt njegove žene je vrgla senco na njegovo od sreče ožarjeno življenje.

Ko se je znova poročil s Heleno Fourment, se začne zanj nova doba umetniškega ustvarjanja. Imel je lepo družinico petih otrok in z njo se je preselil zadnja leta svojega življenja na grad na deželi. S tem se je hotel tudi umakniti preobilici naročil, pred katerimi ni imel nikdar miru.

Upoštevati moramo, da je Rubens živel v času najhujših verskih bojev in reformacije. V tem času pa je on neizmerno veliko ustvaril v službi katoliške Cerkve. Slikal je barvitost in veselo pobožnost katolicizma v nasprotju z ledeno mrzloto protestantizma.

Rubens je bil osebno poln globokega zaupanja v Boga in vse življenje res poslušen sin Cerkve. Vsako jutro je bil pri maši. Za svoj grob je hotel, naj bo v senci cerkve. Še za življenja si je dal sezidati za glavnim oltarjem cerkve sv. Jakoba v Antverpenu nagrobno kapelo. Veljal je za zaupnika visokega klera.

V svoji oporoki je veliki umetnik zapustil svoje premoženje Cerkvi in revežem. Med drugim je zapustil 500 holandskih goldinarjev za potrebne reveže, 100 goldinarjev za cerkev sv. Jakoba in potem še druge vsote za razne samostane. Na stotine maš so po smrti opravili po njegovem naročilu za pokoj njegove duše.

Zanimivo je, da je zadnje tedne pred smrtjo poslal svojega sina po dva molitvenika in sicer „Officium B. Mariae“ in „Litaniae sanctae“. Iz teh molitvenikov je molil, kadar mu je protin iztrgal čopič iz tresočih se rok.

*

Tako je tudi Rubens v vrsti tistih velikih duhov človeštva, ki so bili na višku človeških sposobnosti, obenem pavidani in zvesti sinovi svoje Cerkve.

Športa ne gojimo zaradi športa, temveč le v kolikor ta pripravlja telo za slušno orodje duši, ki mora skupno s telesom služiti Bogu in s tem tudi svoji lastni človeški osebnosti.

Šport in morala

Šport je v modernem civiliziranem svetu tako splošen pojav, da si sodobno življenje že kar težko mislimo brez njega. Šport ni seveda stvaritev naše dobe, saj so ga poznali in vneto gojili že nekateri predkrščanski narodi, a morda nikdar poprej ni zajel tako širokih ljudskih slojev kot danes. Zlasti po obeh svetovnih vojnah smo priča, kako vedno več mladine posveča dobršen del svojega prostega časa aktivnemu športnemu udejstvovanju. Neprimerno več pa je seveda šele ljubiteljev športa, ki ga sami ne goje, ki pa zato tvorijo hvaležno in navdušeno občinstvo na številnih športnih prireditvah. K temu silnemu razmahu je športa poleg drugega veliko pripomogla športna propaganda, ki ima za svoje delo na razpolago tehnična sredstva, kakršnih čas pred nami ni poznal. Tisk, radio in televizija bude zanimanje zanj tudi tam, kjer ga morda še pred nekaj desetletji še niso poznali.

Kdo je športnik?

Kdor bolj ali manj sistematično uri svoje telesne sile z namenom, da mu postane telo krepko, gibčno, odporno in harmonično razvito, pravimo da je športnik. Šport zato ni isto kot oddih, še manj ga istovrstimo z zabavo, čeprav je lahko za marsikoga hkrati tudi to. Brez nekega napora volje in mišic namreč ni

športnega udejstvovanja. Razlikujemo pa seveda lahko med športniki razne vrste z ozirom na to, kako intenzivno se dajejo športu. Na najnižji stopnji so tisti, ki se le priložnostno posvečajo športu in ki jim zato ne gre ne za prva mesta ne za slavno ime. Tako smo kot študentje radi hodili v počitnicah po gorah, kolesarili, igrali nogomet — gojili šport. Seveda vse to brez pravega predhodnega športnega šolanja. Čutili smo potrebo, da po naporih šolskih dni odpočijemo duha in okrepimo telo in pridemo iz umetnega šolskega okolja ven v prosto, prijetno naravo. Tako danes vedno več ljudi ne samo študentov, porablja svoj letni dopust za zmerno športno udejstvovanje.

Zares športniki v polnem pomenu besede so pa tisti, ki jim je šport takorekoč drugi poklic. To so športni diletanti. Redno so člani kakšne športne organizacije, kjer prejemajo tehnično izobrazbo in možnost za pogoste vaje pod vodstvom trenerjev. Svoje športne sposobnosti hočejo prignati do viška, zato mu žrtvujejo skoro ves prosti čas, ki jim preostane od poklicnega dela in ostalih dolžnosti. V njem iščejo svoje veselje in osebno zadoščenje. To športno diletantstvo najde svoj najvišji izraz na mednarodnih športnih tekmah, olimpijadah, na katerih se izbrana mladina

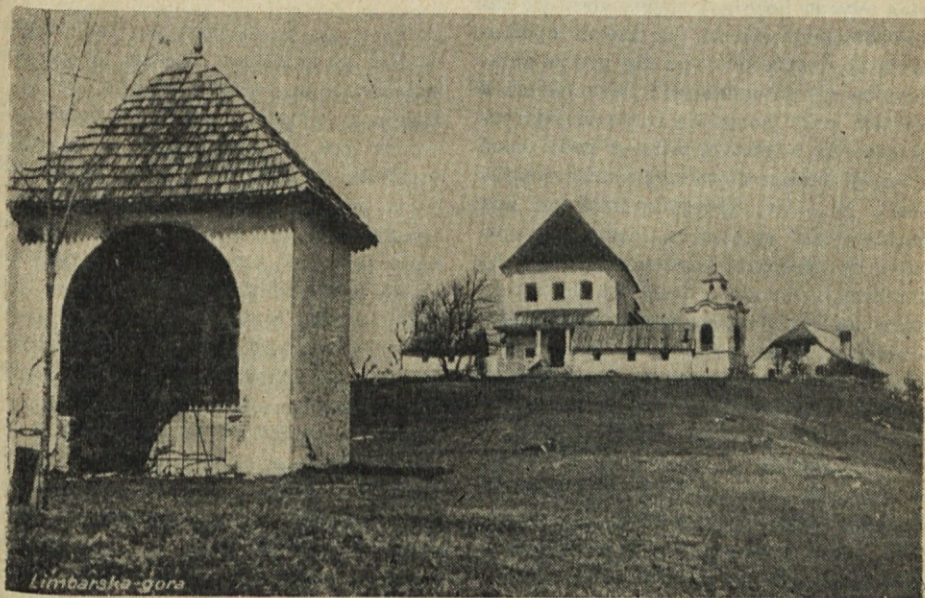
vseh narodov v plemenitem boju meri med seboj za prvenstvo v vseh športnih panogah.

Tretja vrsta športnikov so profesionalci, poklicni športniki. Tem je, kot že ime pove, šport življenjski poklic, za katerega in od katerega žive. Sklenili so pravo delovno pogodbo z določeno športno organizacijo, kateri so dali na razpolago svojo telesno moč in športne sposobnosti, ta pa jim daje plačo, katere višina zavisi od športne panoge, zlasti pa od uspehov. Značilno za profesionalce je torej, da za šport žive in delajo in mu žrtvujejo večino svojega časa v obliki vadenja in javnih nastopov. Neprimerno bolj kot ostale vrste športa prinaša poklicni šport s seboj nevarnost, da mu postaneta edini gonilni sili denar in slava.

Koristnost športa

Danes težko razumemo, kako da so v preteklosti mnogi sistematično in načelno odklanjali šport, ko so vendar tako očitne koristi, ki jih pometno gojen šport prinaša.

Šport je najprej izredno učinkovito sredstvo za zdrav razvoj organizma. Vršni se namreč večinoma v prosti naravi, torej na svežem zraku, z zmernim in harmoničnim naporom telesnih sil, zato zmore človeka v kratkem času telesno nekako prenoviti in duhovno osvežiti. Tudi trdota, ki jo od športnika vsaka panoga v precejšnji meri zahteva, blagodejno vpliva na telo in dušo. Sili razum, da išče sredstev, kako premagati ovire na poti do uspeha; odnava atletičnosti, ki je malone nujna spremljevalka večine modernih

Limbarska gora — znana izletna točka Slovenije

poklicev; daje mu priložnosti za plemenito sožitje z ostalimi člani moštva, hkrati budi v njem borbenega duha ipd.

V tekmovanju z drugimi tudi praktično spozna, da so njegove sposobnosti omejene, ko vidi, kako ga drugi v marsičem prekašajo. To samospoznanje ga dela skromnega in učljivega, hkrati pa mu budi smisel za podrejenost. Tako je prisiljen, da se podvrže vztrajni in disciplinirani vadbi, če hoče žeti uspeh, ob čemer postane vedno bolj gospodar nad samim seboj.

Tudi gon po prvem mestu, ki je vsakemu tekmovanju lastna, pomeni lahko pravo športno vrednost. Športnika namreč navaja, da premaguje prirojeno lenobnost, sili ga k vztrajnim naporom in hitrim reakcijam. Zlasti dva zakona, ki vladata šport morata športnika vzgajati v plemenit značaj, če se jima seveda hoče notranje podrediti: zakon discipliniranosti, pa zakon spoštovanja do nasprotnika, pa naj gre za zmagovalca ali premaganca. Tako hkrati s telesom pravilno gojen šport vzgaja tudi srce in s tem doprinaša svoj delež k vzgoji celotne človekove moralne osebnosti. Ni pravi športnik, kdor ne zna premagovati sam sebe, biti točen pri vajah in nastopih, pogumen in pametno drzen v nevarnosti, tovariški do sotekmeca itd. Seveda bo šport ta dobrodejen vpliv izvajal samo tedaj in na tiste, ki se njegovim zahtevam in zakonom podvržejo zavestno in pa notranje, ne le formalistično in na zunaj.

Celo človekovo religiozno življenje se more ob športu, zlasti ob nekaterih njegovih panogah obogatiti. Božja narava s svojo lepoto, skrivnostnostjo in veličastjem, mogočne gore, tiha jezera in snežni gozdovi — ali niso takšni in podobni motivi zmožni v srcu športni-

ka vzbuditi religioznih misli in čustev in ga tako približati Bogu, praviru moči in lepote? Pij XII. je v nekem nagovoru športnikom naglasil to misel: Prisluhnite nauku, ki vam ga daje gora. Hočete se dvigniti vedno višje, seveda z naporom mišic. A ta želja po višinah ni v dnu nič drugega kot hrepenenje našega srca, naše duše. Čemu se vzpenjate v višine? Pred vsem, da bi imeli širši razgled... Da, na goré veličastnega molka ne morejo zmedeni in razdvajajoči glasovi praznih razpravljanj in malenkostnih sprtij iz nižin. In tudi kadar se odmev groma odbija od stene do stene in je srce polno strahu in groze, se vendarle počuti varnejšega v mogočnih rokah nebeškega Očeta kot pa sredi čudnih in večkrat zlonamernih človeških homatij.

Nevarnosti in zablode

Šport pa je izpostavljen tudi nevarnostim in zablodam. Resna in vse obsebnost vredna zabloda bi bila, če bi v življenju odmerjali mesto in pomen, ki mu ne gre. Ni najvišja, še manj edina vrednota v življenju. Tega ne bi bilo treba posebej poudarjati, ko ne bi bili sami danes priča žalostnemu dejstvu, kako je šport mnogim postal najvišji, če ne sploh edini življenjski ideal. Ne! Poleg telesa, ki je športu glavna skrb, ima človek tudi dušo in tej lastno duševno in duhovno življenje, ki je toliko važnejše od zgolj telesnega, kot je duh pomembnejši od snovi. Poleg telesne kulture se nahaja na lestevici vrednot tudi duhovna kultura, znanost, umetnost, moralno izpopolnjevanje in versko življenje, in sicer stoje te zadnje vrednote neprimerno višje od prve. Preobrniti ta red vrednot se pravi nasprotovati naravnemu redu, kakršnega je

hotel Bog, ko je človeka priklical v bit. Sicer pa je to nadvrednotenje športa le eden od simptomov, znamenj težke krize, ki jo preživlja moderno človeštvo in ki se ji pravi materializem. Nad vsako zdravo mero se povečuje telo in snov, kot bi bila ta najvišja ali pa celo edina realnost. Za duhovne vrednote se zgublja čut in smisel. Na športnem polju se to kaže v pravem kultu športnih prvakov, ki se zdravo mislečemu in čutečemu človeku naravnost upira. Istočasno pa se pogosto mrzlo molči o resničnih junakih človeštva, zlasti o junakih krščanske ljubezni do bližnjega.

Želja po dosegi cilja in po slavi lahko športnika zavede, da se loti podvigo, ki presegajo njegove športne sposobnosti, in to je druga nevarnost športa. V takem primeru ne gre več za normalno mero nevarnosti in tveganja, ki jo skoro vsak šport prinaša s seboj. Gre marveč za nepremišljene podvige, za popolno nepotrebno in zato nedovoljeno izpostavljenje nevarnosti.

Ni dovoljeno

Šport bo vedno zahteval svoje žrtve, ker človek v svoji omejenosti ne more vsega predvideti. Ni pa moralno opravičeno, da se število žrtev zveča zaradi nepremišljenosti in predrznosti. Tako je imeti za prave športne zablode nekatere plezalne ture, mnoge avtomobilske tekme, boks in podobno. V takšnih primerih se brez zadostnega razloga izpostavlja športnikovo življenje ali zdravje resni nevarnosti. To pa je proti peti božji zapovedi, ki ne pravi le „ne ubijaj“, ampak tudi „ne krajšaj svojega življenja, ne povzročaj škode svojemu organizmu“!

V športu lahko ločimo dvojen vidik

— tehnični in moralni. Tehnični vidik odgovarja bližnjemu, neposrednemu namenu športa, ki je gojiti in krepiti telo. Kako to dosežati, je športnih učiteljev in atletov samih. Drugi je moralni vidik pri športu, ki odgovarja daljnemu namenu športa, namreč dobro vsega človeka, duše, srca in telesa. Pod tem vidikom pa šport presoja Cerkev, ki glede nevarnosti pri športnem udeleževanju postavlja dve načeli.

Prvo pravi, da je moralno nedovoljen tisti šport, ki po svoji naravi pomeni bližnjo nevarnost za zdravje ali življenje. V to vrsto spadajo športne panoge, pri katerih se zmaga doseže le z bolj ali manj resnimi poškodbami nasprotnika. Če pa pride do poškodb na telesu ali celo do izgube življenja pri športnih podvigih nepredvidoma in nehoteno, zato takšni podvigi še niso moralno nedovoljeni, da se je le storilo vse, kar se redno storiti dá za preprečenje nezgode. Človek ni dolžan ničesar opustiti, kar mu prinaša resne koristi samo zato, ker obstoji neka daljna in meglena možnost, da se mu more pri tem kaj hudega zgoditi.

Šport bi mogel nadalje biti nevaren tudi za sramežljivost. Vsaka športna panoga zahteva svoj način oblačenja. Če športna tehnika iz zdravstvenih in praktičnih razlogov zahteva posebno obleko, načelno z moralnega vidika temu ni kaj oporekati. Seveda mora iti za resnično potrebo, ne pa za pretveze in predsodke. V nobenem primeru pa športna obleka ne sme spraviti v nevarnost višjih nasprotnikovih vrednot. V takem primeru se mora šport umakniti višji vrednoti, ker človeku ni več za osebno izpopolnjevanje, temveč nasprotno pot v pogubo, škodo za dušo in posredno tudi telesa. Alojzij Kukovica, S. J.

Skoraj vsak človek mora prej ali slej k zdravniku. Zato je prav, da vemo, h kakšnemu se odločimo. Odločili pa se bomo za takega, za katerega vemo, da je v resnici dober...

ZDRAVNIK

Lastnosti, ki jih mora imeti zdravnik:

I. NARAVNE LASTNOSTI

● Poklicne:

— Močno nagnjenje in neomejena ljubezen do poklica.

— Bister razum, poostren z resnim in vztrajnim študijem.

— Zdravniški čut, instinkt: da zna težje primere prav in hitro rešiti.

● Moralne:

— Požrtvovalnost in smisel za žrtve, ker je zdravniški poklic:

1. težak: pred seboj ima bolnika, človeka, ne bolezen, nekaj mrtvega, ne neobčutljivega;

2. včasih neprijeten in odvraten; kličejo ga ob vsakem času, vremenu in kamorkoli;

3. odgovoren: z majhno nepazljivostjo lahko zapravi marsikatero življenje.

— Človečanski duh: ta mu narekuje usmiljenje prav do vseh: revežev in bogatih, prikupnih in neprikupnih...

— Srčna dobrota: da se čuti kot nekako oče in varuh vseh njemu zaupanih bolnikov.

II. NADNARAVNE LASTNOSTI

● Duh vere:

— Da prizna Boga kot edinega početnika in ohranjevalca življenja.

— Zavest, da z operacijskim nožem lahko ozdravi bolni ud, ne more pa z njim seči v razbolelo dušo in jo ozdraviti.

● Potrpežljivost:

— Bolnik je še mnogo bolj občutljiv za vse malenkosti kot zdrav človek.

● Ljubezen:

— Ta naj bo gibalo vsega zdravniškega življenja in delovanja.

— Ponadnaravi, posveti naj vsa svoja dejanja; v bolnikih naj gleda in zdravi Kristusa: „Bolan sem bil in ste me obiskali“ (Mt 25, 36).

— Naj ne išče samo priznanja in ploskanja, to s smrtjo preide, le dobra dela bodo šla z njim.

— Bog bo od zdravnikov še posebej zahteval odgovor o izpolnjevanju zapovedi ljubezni.

ZDRAVNIKOVE DOLŽNOSTI

● Do teles bolnikov:

— Tvegati vse, da jim vrne zdravje, čeprav bi to zahtevalo od njega velike žrtve.

— Bog se navadno, redno poslužuje zdravnikov, da nas zdravijo, zato naj ne razočarajo Boga s svojo ne vestnostjo.

— Odločno zahtevati, da bolnik izpolni njegove predpise in naročila.

● **Do duše:**

Nikdar ne sme dovoliti, da se pogubi duša, zato da bi rešil telo, duša je več vredna kot telo, in večno življenje več kot zemeljsko.

● **Zato:**

— Pri težjih porodih mora skušati rešiti mater in otroka; ne enega ne drugega ne sme umoriti zato, da bi rešil katerega od obeh. Detomor je velik greh pred Bogom.

— Nikdar ne sme naravnost neposredno povzročiti splava, niti iz razloga, da bi rešil življenje ali čast matere.

— Babice naj točno pouči o krstu v sili.

— Nikdar ne sme svetovati kaj nemoralnega v prid telesnemu zdravju.

— Pri umirajočih ali v smrtni nevarnosti, naj pravočasno obvesti domače ali naravnost duhovnika, da jim podeli zakramente za umirajoče.

ZDRAVNIKOV VPLIV

Slabo vpliva:

● **Z govorjenjem:**

Npr.: „Veliko sem jih že operiral, a še nikdar nisem z nožem zadell ob dušo.“
Nespametno in lahkomišno govorjenje!
S tem:

— Seje materializem med ljudi; veruje in priznava le kar vidi in otiplje.

— Zamori vero v srcih preprostih in netrdnih ljudi, ki gledajo v zdravnika nekaj dosegljivo učenega, pravo čudo.

● **Z zgledom:**

Če ne živi po božji volji in ne hodi v cerkev.

● **Z odobravanjem greha:**

— Če omalovažuje božje zapovedi in opravičuje greh, češ, saj to ni tako hudo ali pa sploh ni prepovedano.

— Če zakriva in krije zlorabe, nemoralnosti, ki bi jih mogel in moral razkriti.

Dobro vpliva:

● **S svojim ugledom:**

— Njegov poklic zajame vse ljudi: duhovnika se pogosto branijo, zdravnika navadno ne.

— Včasih mu zaupajo čisto duhovne, moralne težave, ki jih mora rešiti pravilno, v skladu z božjo voljo.

— S primerno besedo v primernem času lahko učinkovito pripravi duhovniku dostop do bolnika. V bolezni volja laže kloni in z zdravnikovim prigoovarjanjem morda sprejme to, kar je vse življenje odklanjal — duhovnika in po njem Boga.

● **Skuša naj napeljati bolnika na krepostno življenje:**

— Tako, da mu pokaže, da je (ne zmeraj) telesna bolezen morda posledica

dica duševne razkrojenosti in neurejenosti.

— Tako, da mu iz higienskih razlogov svetuje oz. ukaže zdržno, moralno, krepostno življenje.

● **Apostolat je ena prvenstvenih zdravnikovih dolžnosti:**

— Telesa ne more vedno rešiti, duši lahko vedno pomaga.

— Prej in bolj kot zdravnik, mora biti dober katoličan, vernik, če reši dušo bo tudi telo večno srečno.

— Čutiti se mora eno z duhovnikom:

1. ker sta oba zdravnika: eden za telo, drugi za dušo;

2. pri bolnikih naj drug drugega priporočata, zaradi tesne zveze duše s telesom;

3. duhovnik naj bi bil do neke mere zdravnik in zdravnik nekako duhovnik,

da se medsebojno dopolnjujeta in pomagata.

ZAKLJUČEK

● **Poklic zdravnika je res vzvišen, a istočasno tako silno odgovoren:**

— Slab zdravnik bo moral pri sodbi odgovornosti odgovarjati za svoje življenje in življenja tistih, ki jim je vzel zemeljsko življenje in s tem morda tudi večno.

— Dober zdravnik pa bo mirno in srečno umrl, ker ga bo po smrti čakalo najlepše plačilo, najlepša krona: to so po njegovi zaslugi (vsaj posredno) zveličani bolniki.

● **Vzor katoliškega zdravnika naj bo:**

Reševati telesa za zemeljsko življenje in duše za večno, posmrtno življenje.

J. R.

ZA KAJ BOMO TA MESEC MOLILI?

Splošni molitveni namen:

Krščanska pomoč nerazvitim deželam.
— Molimo, da bi krščanska pravičnost in ljubezen olajšali uboštvo in trpljenje v nerazvitih deželah!

Misijonski molitveni namen:

Poklici misijonskih bratov. — Molimo, da bi se zvišalo število poklicev med misijonskimi brati!

Molitvena zveza za slovensko domovino:

V Sloveniji na splošno ni bede. Toda veliko bolj nevaren kot beda je danes na Slovenskem oni čezmerni pohlep po bogastvu, zaradi katerega se zapostavlja družinsko življenje in naravni narodni prirastek. Molitev in žrtve — proti tej duševni bedi!

Elizabeta Ana Bayley

Elizabeta Ana Bayley se je rodila v New Yorku 28. avg. 1774. leta kot hčerka zdravnika, ki je bil presbiterijanske vere. Z dvajsetimi leti se je poročila z Viljemom M. Setom, bogatim trgovcem, kateremu je darovala pet otrok. Radi slabotnega zdravja se je njen soprog hotel z družino podati v Livorno (Italijo), toda izbruhnila je epidemija (rumena mrzlica) in ladja zaradi karentene ni mogla pluti naprej in na njej je bolnik umrl dne 27. dec. 1803. Elizabeta je nato 6 mesecev uživala gostoljubje družine FILICCHI, v Livorno (h kateri sta bila z možem namenjena), tam je spoznala in zljubila katoliško vero. Vrnivši se v New York jo je njena družina zopet silila k posedovanju veroizpovedi. Toda neke nedelje, 16. dec. 1804 je med službo božjo v presbiterijanski cerkvi zadene žarek božji tako globoko, da je pozneje o tem zapisala: „Od doma sem šla protestantinja, katoličanka sem se pa vrnila.“ Na pepelnico naslednjega leta 27. feb. 1805. je začela v cerkvi sv. Petra v New Yorku, takrat edini katoliški cerkvi svetovnega mesta, slediti katoliški svečanostim in pater Mathew O'Brien jo je sprejel v katoliško Cerkev.

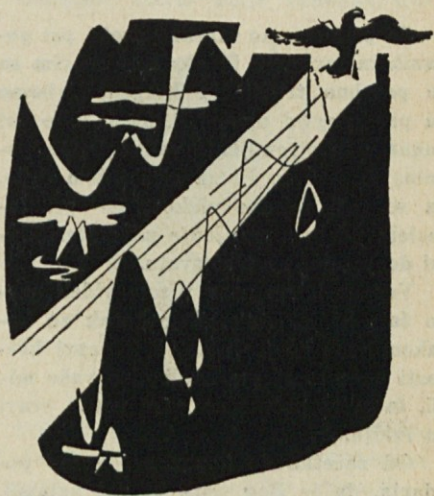
Kot posledica tega spreobrnjenja je morala sprejeti prelom z vsemi sorodniki ter vnanje uboštvo. Majhno šolo, katero je odprla v predmestju New Yorka, so morali zapreti, ker ni mogla plačati najemnine. Tedaj pa jo je povabil ravnatelj nekega kolegija v Baltimore, da tam ustanovi katoliško dekliško šolo, katere učiteljstvo naj tvorijo samo pobožne žene, ki naj bi živele po pravilih reda učečih sester. V Baltimore takrat še ni bilo nobene verske

skupnosti take vrste. Elizabeta je prevzela to nalogo, v kateri jo je podpirala prijateljska družina FILICCHI in odprla šolo septembra 1808. Takrat je bila že zbrana okrog nje majhna skupnost, ki se je pozneje imenovala „usmiljenke sv. Jožefe,“ danes so to „Sisters of Charity“ (usmiljenke). Elizabeta je bila izvoljena prva prednica 1812. leta in dve leti pozneje je bila verska skupnost tudi zakonito priznana. Blaženka je umrla 4. januarja 1821. leta v Emmetsburg-u. Danes štejejo njene hčere že 12.000 v sedmerih skupnostih Združenih držav.

V svojem nagovoru k beatifikaciji Elizabete Seton, je blagopokojni papež Janez XXIII. koncem poletja blaženko označil kot:

„Prvo cvetko javno razodete svetosti, katero so Združene Države svetu poklonile.“

Dr. Julija Payman

Stara zaveza, v kateri je Bog Izraelce tako počasi pa modro in vztrajno vzgajal k pravemu upanju, je najlepši nauk za sedanji svet, ki je vase zaverovan, v to zemljo obrnjen in proč peha božjo modrost...

Izraelci - narod počasnega upanja

Zgodovinski razvoj kreposti upanja pri Izraelcih v Stari zavezi je tako zamotan in neurejen, da bi bilo treba precej pisanja, da bi ga dobro razumeli. Vendar pa je za nas najbolj važno, da iz posameznih poglavij svetega pisma znamo izluščiti vrstice, ki so posebno važne za kristjane današnjega časa — to so tisti stavki, ki kažejo kako božja dejavnost zna začenjati upanje in ga potem vzgajati in voditi. Posebno se bomo skušali poglobiti v resnico neutrudljive vztrajnosti božje ljubezni, ki daje svoje darove „ne da bi se kesala“ in gre preko vseh zaprek, da svoje cilje zmagovito doseže (Is — 40, 28—31).

POGANI IN IZRAELCI

Če primerjamo izbrane osebe pri poganih in Izraelcih in gledamo za čim so se posebno trudili in hrepeneli, bomo na prvi pogled ugotovili, da je bilo pri poganih to stremljenje veliko lepše, popolnejše, ker so šli za očiščenjem duše, da se reši telesne nizkosti — pri Izraelcih pa le stremljenje za materialnimi dobrotami na tem svetu.

Vendar bomo prav v tem videli pravo šolo božjo. Kako Bog korak za korakom vodi svoje ljudstvo k pravi kreposti upanja. „Moje misli niso vaše misli, in moja pota niso vaša pota“ pravi po Izaiju.

Od začetka do konca sv. pismo poudarja, da je Bog tisti, ki vse zamisli,

začne in do konca vodi. Da so Izraelci to zares spoznali, je Bog šel tako daleč, da je stoletja pustil pravi pomen upanja zatemnjen, še celo spačen, zato, da so končno razumeli, da brez Boga ne morejo ničesar.

Pogani pa so zaupali v svojo lastno moč in zmožnosti; pa še to le peščica modrijanov; navadno ljudstvo pa ni imelo nobenega upanja — vse je bilo udati se v usodo. Pri Izraelcih je krepost upanja za vse, še posebej za neuko ljudstvo. „Zahvalim te Oče, Gospod nebes in zemlje, da si te stvari skril učenim in modrim in jih razdelil manjhnim“ (Mal. 11, 25—26, 28—30).

Bog Izraelce neutrudno uči, da je le On tisti, ki dela, kliče, k sebi vleče, obljublja in obljube izpolni. Saj je On tisti, ki je v začetku ustvaril človeka po svoji podobi in ga dal v raj, s čemer je hotel pokazati nadnaraven dvig človeka k Bogu. Ko pa je človek hotel sam s svojimi močmi brez Boga in proti Njemu, seveda po zaslugi satana, je stopil na pot pogube. Bog ga ni zavrgel; znova je vzel nase iniciativo, dal je obljubo odrešenja, upanja, ki je Adama in vse človeštvo pokoncu držalo.

ZGODOVINA UPANJA

Pri Abrahamu vidimo isto. On ne upa več nič in tudi ne prosi nič. Pa pride Bog sam, mu upanje vsadi, vodi

in ga mu utrjuje, tako daleč da upa proti upanju.

To se potem nadaljuje v nadaljnjih knjigah sv. pisma. Kakor hitro Izraelci začenejo hoditi svoja pota in zaupajo sami vase, jim vse spodleti, pride nanje božja kazen. Bog jim ponavlja svoj nauk: Jaz sem tisti, ki dela, rešuje in daje možnost življenja, tisti, ki daje upanje in obljube in vse to tudi uredničuje.

Mojzes v Egiptu tudi sam na svojo roko začne reševati Izraelce, ko ubije Egipčana; pa njegov poizkus propade, mora bežati. Potem ga pa pokliče Bog in z božjo pomočjo pelje Izraelce v obljubljeni deželo. Na tej poti se Bogu upirajo in vedno padejo. Ko se pa spet božje roke oprimejo, se vedno dvignejo.

Ko je prišel Angel k Mariji, ji je govoril samo o obljubi kraljestva, ki bo večno, nič pa ji ni povedal, kaj bo morala trpeti. Božja volja je bila, da Marija brez vsakega omahovanja in dvomov računa z zmago božje ljubezni in to po poti, ki jo ta božja ljubezen izbere.

Taki načini so seveda trdo nasprotni človeškemu razumu in volji. Človek se trmasto zabubi v svoje zamisli in načrte zaslepljen po „lažniku od začetka“, ki ga neprestano vara, da je Bog nasilnik, zatiralec človeka, ki mu ne sme zaupati. „Nič ne bosta umrla, samo oči se vama bodo odprle in videla bosta, da sta kakor Bog.“

Na drugem mestu v sv. pismu pravi človek: „Gospod, vedel sem, da si trd gospodar, da žanješ, kjer nisi sejal in jemlješ, kjer nisi dal.“

Zaradi tega nauka, ki jih Bog daje, rabijo veliko trdnih dokazov, da njegovo ljudstvo končno spozna, da je le Bog

prava skala, prava opora za Izraelce, edini temelj, kjer je moč, sreča in dobrot. Bog hoče zvestobe, ki naj bo prvi odgovor na božjo zvestobo, hoče vere v božjo besedo in obljubo.

UPANJE PROTI UPANJU

Svojo moč kaže Bog na ta način, da uresničuje svoje načrte kljub možnostim in sredstvom, ki jih ima človek; tako da gre včasih preko vse človeške pameti in človeških načrtov. Sv. Pavel je zapisal: „To kar ima svet za neumno, je Bog izbral, da osramoti modre, kar ima za slabotno, je izbral, da osramoti močne“ (1 Kor 1, 26—29). Nadangel Gabrijel pa Mariji reče: „Pri Bogu ni nemogoče nobena reč. Abraham upa proti upanju. Sam je v tujini, star, žena stara in nerodovitna, pa upa, da bo oče velikega naroda. Ko se mu rodi sin edinec, ga mu ukaže darovati. Uboga in gre in kljub temu upa v božjo obljubo, ki jo Bog po končani preizkušnji izpolni.“

Mladenič David ubije velikana Go-

V svetem pismu je jasno povedano, da je samo Bog tisti, v katerega more vsak človek vedno zaupati.

ljata v imenu Boga vojnih trum. Psalmist pravi: čeprav hodim sredi smrtnih senc, se ne bojim, ker si Ti z menoj.

Ta božja moč, ki zdrobi vse sile prevzetnih in gre preko najhujših zaprek, je v službi vztrajne, neutrudljive božje zvestobe. Človeška narava pri Izraelcih in pri drugih ljudeh je samo nestalnost, pozabljivost, nehvaležnost, omahljivost na dve strani. Izraelci hodijo za maliki drugih narodov; prevzetnost in samozavest jim toliko zmeša glavo, da pozabijo na svojega edinega pravega dobrotnika. Iščejo v nevarnostih človeško pomoč, mrmrajo, se pritožujejo, skušajo Boga; zvesti Bogu ne ostanejo nikoli dolgo časa in tako zaslužijo, da jih Bog zavrže. Vendar Bog je ljubezen; kliče jih, daje obljube, brez ozira, kako jih bodo sprejeli. Njegova beseda je trdnost sama, obljube so večne. Zvezo je sklenil s tem prevzetnim in nezvestim ljudstvom in jo zavrže šele, ko oni Njega do konca zavržejo; pa jo zavrže samo zato, da sklene drugo zavezo, ki bo dokončna, ker jim bo srca prenovil (Ps 78, 1—8).

SKRBEN OČE

Kdor bi po površnem branju Stare zaveze dobil vtis, da je bil Bog trd, strašen in maščevalen uničevalec, popolnoma spregledajo neskončno potrpežljivost in dobroto božjo. Kaznoval je le zato, da jih je pripeljal na pravo pot.

Tisti oče, ki otroku vse pusti, da končno otrok zaide na slaba pota, ne

more biti boljši, kot tisti, ki otroka vodi k dobremu in če je treba tudi s šibo.

Po sv. Janezu govori v razodetju: Karam in kaznujem tiste, ki jih imam rad, zato bodi goreč in skesaj se! Glej, stojim pri vratih in trkam; kdor posluša moj glas in odpre vrata, k temu bom prišel in bom večerjal z njim in on z menoj.

Bog je vzgajal Izraelce k pravi kreposti upanja. Najprej jim je dal vedeti, da vse izhaja iz Njega in da brez Njega nič ne morejo, da mora pomeniti On zanje vse. Dal jim je vedeti, da je neskončna ljubezen in dobrot, da je vsaki obljubi do konca zvest in da bodo srečni samo, če gredo skozi življenje samo nanj oprti. To vzgojo je dokončal Jezus, ko je povedal, da je edino naše upanje uživanje Boga v nebesih, vse drugo je nič proti tej sreči.

Stara zaveza, v kateri je Bog Izraelce tako počasi pa modro in vztrajno vzgajal k pravemu upanju, je najlepši nauk za sedanji poganski svet, ki je vase zaverovan, v to zemljo obrnjen in proč peha božjo modrost in pomoč, kot so to tolikokrat delali Izraelci. „Vse kar je bilo zapisano, je zapisano v naše poučenje“ pravi sv. Pavel.

Bog je porabil stoletja, da je Izraelce privedel do tega, da so se navadili na božjo pričujočnost in vodstvo. Tudi nas naj ta zgodba pouči, da nam bo prava krepost upanja oživila in nas potem po pravi poti vodila.

J. Kn.

Kaj je ministrant? Strežnik pri sveti maši, pri največjem dogodku zgodovine, pomočnik pri odrešenju sveta. Velika stvar je biti ministrant. Kakšna čast je to za dečka, fanta in moža! Kakšna čast za družino, da ima pri oltarju svojega zastopnika!

„Cecilijanka“ v Katoliškem domu v Gorici — V nedeljo 24. novembra se je lepa dvorana katoliškega doma v Gorici znova napolnila do zadnjega kotička z našimi ljudmi iz mesta in dežele. Na sporedu je bila vsakoletna „Cecilijanka“, kjer nastopajo poleg goriškega tudi okoliški zbori. Zato je bilo zanimanje za ta skupni nastop naših vrlih pevcev res veliko. To so pokazali tudi gostje iz Trsta in Celovca, ki so se pridružili našemu občinstvu. Nastopilo je devet zborov, skupno nad 200 pevcev. Nastopili so zbori iz Podgore pod vodstvom Mirka Špacapana, iz Števerjana pod vodstvom Hermana Srebrniča, zbor goriške Mar. družbe pod vodstvom prof. Lojzke Bratuževe, iz Doberdoba in Jamelj pod vodstvom Adele Ferletič, iz Sovodenj pod vodstvom Marije Peliconove, oktet Planika pod vodstvom Franca Valentinčiča, iz Rupe pod vodstvom Zdravka Knajščka, iz Št. Mavra pod vodstvom prof. Devetaka in goriški zbor „Lojze Bratuž“ pod vodstvom prof. Bolčine. V uvodnih besedah se je odbornik Viktor Prašnik spomnil umorjenega ameriškega predsednika za katerega je vsa dvorana zmolila očenaš. Obenem je odbor poslal tržaškemu ameriškemu konzulu v Trst v imenu vsega občinstva na „Cecilijanki“, sožalno brzojako. Letošnja „Cecilijanka“ je pomenila velik korak naprej v izvajanju in številu nastopajočih in občinstvo je pridne pevce nagradilo z burnim ploskanjem. Lepo prireditev je zaključila skupna pesem vseh pevcev „Glejte že sonce zahaja“.

Slovenci na grobu sv. Cirila. — Nedavno obnovljeno Apostolstvo sv. Cirila

in Metoda da Tržaškem je v dneh od 22. do 25. novebra organiziralo romanje v Rim ob priliki ponovne umestitve svetih ostankov slovanskega apostola sv. Cirila v baziliki sv. Klemenca. Romanja se je udeležilo 80 Slovencev, iz Trsta, Gorice in Koroške. Vodili so romanje štirje duhovniki: gg. Janežič, Štuhec in Gerold iz Trsta ter g. Jurak iz Gorice. Naslednji dan so imelo romarji sv. mašo v vzhodnem obredu v baziliki sv. Klementa. Mašo je daroval ruski škof msgr. Andrej Katkoff. Pozneje so se romarji udeležili v baziliki sv. Petra sv. maše, katero je daroval sv. oče Pavel VI. Obiskali so tudi grob Janeza XXIII. V nedeljo 24. nov. pa so imeli sv. mašo v katakombah sv. Kalista. Tam sta naše romarje že čakala dva slovenska škofa, dr. Držečnik iz Maribora in dr. Pogačnik iz Ljubljane. Prvi je maševal, drugi pa pridigal. Popoldne so se romarji zbrali v farni dvorani na aveniji Viale Regina Margherita, kjer so govoru nadškofa Toga sledili govori rimskega predsednika društva „Slomšek“ g. Romana Rusa, dr. Janežiča Stanka iz Trsta in tržaškega nadškofa Santina. Vidno zadovoljni so se slovenski romarji vrnili na svoje domove.

Štandrež. — V štandrežu pri Gorici so letos zelo slovesno praznovali farnega patrona sv. Andreja. Pred praznikom je bila tridnevnik in predige med tridnevniko, kakor tudi pri slovesni maši je imel g. Jože Jurak. Štanderska cerkev je sedaj na novo poslikana. Slikarska dela je izvršil naš slovenski umetnik Tone Kralj in tako lepih umetnin, ki bi izšle iz njegovih čudovitih rok, nismo še videli. Cerkev je sedaj kot biser. Sicer ni še popolnoma dokončana, a v glavnem je že dovršena.

IZZA v ZELEZNE ZAVESE

● Nadškof dr. Beran upa, da bo šel na koncil

Dopisnik dunajskega dnevnika Kronen Zeitung je dobil dovoljenje, da je smel obiskati nadškofa dr. Berana v njegovi rezidenci pri Pragi. Nadškof svojih funkcij ne more izvrševati in za stanovanje so mu odredili bivanje v domu Caritas, ki služi kot zavetišče za stare in onemogle duhovnike. Nadškof je uvodoma izjavil, da upa na udeležbo pri zasedanju koncila v letu 1964. Trajalo bo še precej časa, da bodo uredili vse zadeve, ki so v zvezi z njegovim izpustom in ki so viseče med sv. stolico in češkoslovaško vlado. Časnikarju je razkazal prostore, ki jih ima v domu, nakar je dodal: „Jaz sem optimist, kakor je bil pokojni papež Janez XXIII.“ Vlada zastopa glede njega stališče, da je bil praški nadškof, ki ne more izvrševati svojih funkcij. Na vprašanje, kaj misli o položaju Cerkve v Češkoslovaški, je odgovoril: „Vsak dan me pride obiskat nekaj duhovnikov. Z njimi se pogovarjam, a še nisem prišel dovolj na jasno in zato ne morem ničesar točnega izjaviti.“

Vlada v Pragi je spremenila določbe za božične praznike. Dosedaj je bil božič delavni dan. Če je kdo manjkal, je moral delati naslednjo nedeljo ves dan. Na Silvestrovo so morali delavci ostati v tovarnah do 6. ure.

Letos so v Pragi te predpise spremenili in omilili. Delavske strokovne zveze so predlagale vladi, da naj proglasi kot dela proste dneve: 24., 25. in 26. december ter 31. december in 1. januar 1964. Vlada je predlog sprejela in izdala poseben ukaz v tem smislu.

● Zastoj v pogajanjih med madžarsko vlado in Vatikanom

Pogajanja med Madžarsko in Vatikanom so se letos vso jesen 1963 razvijala in sicer v Rimu, a so ob koncu koncilskega zasedanja obtičala. Vatikanski krogi navajajo, da so pogajanja zašla na slep tir. Madžarsko delegacijo so vodili štirje duhovniki, ki so člani vladne duhovniške „organizacije za mir“. Vsi štirje imajo za seboj dolgo življenjsko pot: msgr. Imre Potyondy, ki je rektor osrednjega semenišča v Budimpešti, p. Andor Vertes,

podpredsednik „Opus pacis“, p. Bela Bacsoka, rektor semenišča za vzhodne obrede v Nyiregyhaza in p. Jozef Mihacy, urednik lista Katolik Szo. Madžarski vladni krogi so zahtevali popolno tajnost. Člani delegacije so prišli v Rim kot turisti in so kmalu šli obiskat madžarske škofe, ki so bili na koncilu. Zaprosili so jih, da naj vplivajo v Vatikanu, ker so želeli, da bi se pogajanja kmalu uspešno zaključila. Verjetno so škofje izdelali nekaj predlogov, vendar do „normalizacije“ razmer med Vatikanom in madžarsko vlado ni prišlo. Člani madžarske delegacije so predlagali, da naj Vatikan prizna socialno-politične pridobitve madžarskega naroda, naj se sprijazni s sedanjim položajem in kot dokaz dobre volje naj Vatikan imenuje nekaj novih škofov, ki bi bili vladi všeč. Tiskovna agencija KNA je poročala, da je škof Hamvas iz Csana, ki je med petimi madžarskimi škofi na koncilu, izdelal v imenu madžarske vlade načrt za sporazum in je bil ta izročen v Državnem tajništvu podtajniku za izredne zadeve msgru. Agostinu Casaroliju, ki je bil v maju 1963 v posebni misiji v Budimpešti. Na lanskem zasedanju so namreč škofje, ki so bili na koncilu, dobili v Vatikanu predloge za sporazum, ki so jih potem v Budimpešti izročili vladi. Vkljub veliki diplomatski delavnosti na obeh straneh je šele v oktobru 1963 škof Hamvas Vatikanu izročil madžarske protipredloge. Položaj se potem ni olajšal, pač pa se lahko reče, da se je za-

ostril. Gre v glavnem za to, da bi se ohranila kardinalu Mindszentyju obsežna možnost ravnanja, ko bi bila pogajanja zaključena. Dosedanja pogajanja še niso mogla izdelati načrta za dogovor.

Madžarska vlada namreč ne ponuja za kardinala Mindszentyja druge rešitve kot to, da ga Vatikan pokliče v Rim kot stalnega člana kurije. Dalje terja madžarska vlada, da morajo biti potrjeni za škofe praznih škofij dosednji izvoljeni kapitularni vikarji, ki so pa bili na svoja mesta izvoljeni pod vladnim pritiskom.

Poročila iz Budimpešte pravijo, da je vlada 700 duhovnikom odvzela pravico izvrševanja poklica. Ker so ostali brez dohodkov, so morali iti na delo v tovarne. Nadalje je vladni urad za cerkvene zadeve 200 duhovnikom prepovedal opravljanje službe božje. Pri zadnji amnestiji je bilo okrog 100 duhovnikov izpuščenih iz ječe, nad 400 redovnikov pa je bilo l. 1959 izgnanih iz samostanov, potem ko je vlada objavila ukaz, ki je razpuščal vse redove. Večino so poslali v domove za onemogle duhovnike. Duhovnikov, ki jih je vlada obsodila, industrija ne sme prevzemati v službo. Zasluzek so si mogli zagotoviti samo pri prometnih in tramvajskih družbah kot šoferji, tramvajski vozači in podobno. Toda tudi za te službe so duhovniki morali dobiti posebno vladno dovoljenje, ki ga pa morejo vladne oblasti vsak hip ukiniti.

Ruda Jurčec

Nikakor ne smete misliti, da duhovniški poklici dozoriijo slučajno. Včasih je tudi tako, saj moč božje milosti nima meja. Toda redno se duhovniški poklici javljajo v dobro pripravljenem okolju kot najvišji izraz globokega in poštenega krščanskega življenja. —
Pij XII.

Znano je, da je med vero in umetnostjo neka povezava. Kakšen vpliv je imela umetnost na vero Slovencev v teku stoletij, nam bo v teku leta razjasnil naš umetnostni zgodovinar Marijan Marolt.

Vpliv umetnosti na vero Slovencev

Romanska doba

S tem smo pa že sredi v romanski dobi, v kateri je bila središče novih duhovnih naporov Francija. Tam se je okrog l. 1000 po Kr. izoblikoval nov filozofski sistem in tam se je izoblikovala tudi nova umetnost, romanski slog. V Franciji je ta slog dominiral do 2. polovice 12. stoletja, ko je pričel prehajati v gotiko. Iz Francije pa se je razširil tudi drugam, po vsem tedanjem katoliškem svetu, v Italijo, Španijo, Anglijo in v Nemčijo, v katero smo bili takrat vključeni tudi Slovenci. Ko je v svoji domovini ta slog pojenjal, smo Slovenci ravno preboleli madžarske napade, zato lahko sklepamo, da se je romnika pri nas udomačila nekoliko pozneje; je pa pri nas tudi dalj časa obvladala umetnostno življenje, noter do sredine 13. stoletja in je v svojih izrastkih živela še prav do okrog l. 1300, ko so gotske forme dokončno prerastle prejšnje, romanske.

Romanska doba med nami

V starejši umetnostno zgodovinski literaturi so dela romanskega sloga pri nas označevali še vedno kot kolonizujočo umetnost, kar bi se lahko reklo o misijonski umetnosti. A že ob svojem delu o celjski dekaniji sem ugotovil, da je najmanj polovica še stoječih sakralnih objektov na teritoriju dekanije stala že pred l. 1250 in tako je blo pač tudi drugod po Slovenskem, razen mor-

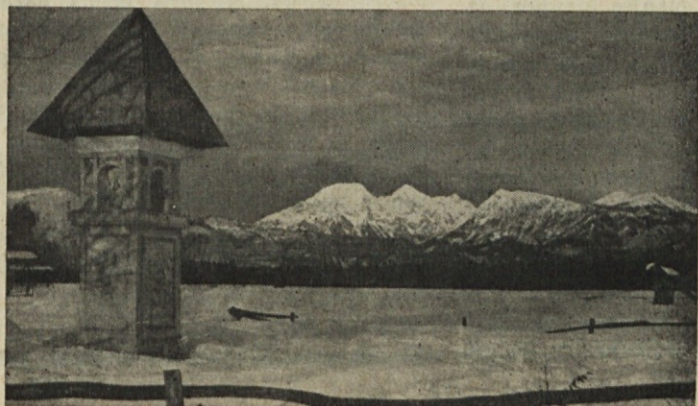
da v kakšnih takrat zelo redko naseljenih predelih. Tako na gosto posejani spomeniki pa v zgodovini evropskih narodov ne morejo imeti zgolj kolonizujočega značaja, najsi so bili njih avtorji v posameznih primerih tujci, kot postavim Francoz Mihael, arhitekt stiške samostanske bazilike ali kipar milostne MB v Velesovem. Slovensko romansko umetnost je že po našem odhodu iz domovine precej natančno raziskal dr. Marijan Zadnikar. Kar je našel in ugotovil, so po večini arhitektonski in kamnoseški spomeniki, po večini še ohranjeni, drugi več ali manj predelani. Niso to — z izjemami zelo važnih monumentalnih stavb kot je stiška bazilika ali danes že na nemškem jezikovnem ozemlju stoječi cerkvi v Krki in v št. Pavlu na Koroškem — po obsegu velike umetnine, ampak bolj deli majhnih, podeželskih objektov. Če je bila stavba v 1. tisočletju po Kristusu skoraj vedno lesena, je postal v romanski dobi zidan vsaj presbiterij, tisti del cerkve, v katerem stoji oltar. V južnem delu Slovenije so bili presbiteriji polkrožno zaključene apside, izstopajoče iz pravokotne, sicer tudi zidane, toda ne svodene, ampak odprte ali z lesenim stropom krite ladje. Apsida je bila torej krita s polukupolo. V severnem delu Slovenije, na Koroškem in štajerskem, so bili pa presbiteriji često pravokotne zvonice na vzhodni strani cerkvenih stavb stoječih zvonikov, od ka-

terih so še nekateri ohranjeni, druge je pa mogoče z zanesljivostjo rekonstruirati. Ti presbiteriji — zvonice — poleg teh so bili še drugi presbiteriji izjemoma pravokotni — so bili svodeni z banjastimi in križnimi oboki. Tak zidan in povrh še obokan presbiterij je bil stavbinsko najodličnejša arhitektura, kar jih je dotlej slovenski človek videl. Tudi grad, najstarejši na Slovenskem, ne sega nazaj čez romansko dobo. Ta pa je obstajal navadno iz enega samega poslopja: stolpa. Stolp je bil vertikalno predeljen v nadstropja; spodaj so bili pomožni prostori (klet, kuhinja), v sredi stanovanja, na vrhu obrambni prostor. Toda ti prostori so bili redno med seboj predeljeni z ravnimi, lesenimi stropi — podi in ne obokani. Tako je obokani presbiterij v cerkvi predstavljal najodličnejšo arhitekturno notranjost, ne glede na to, da je bil tam, kjer imamo opraviti s križnimi svodi, dostikrat še okrašen z raznimi dekorativnimi členi, kot konzolami, rebri in podobnim. Lahko si mislimo, da je zlasti na preprostega človeka vplival tak presbiterij kot najlepši prostor, name-

njen Bogu v oltarju, podobno kot je v velikih romanskih katedralah v svetu bil „kor“, t. j. vzvišen prostor z apsido vred nekakšna pozornica, kjer je cerkvena hierarhija opravljala najsvetejšo daritev.

Oltar je dobival tudi plastični okras, kip. Malo kipov iz romanske dobe je ohranjenih pri nas, a kar jih je, predstavljajo Mater božjo (Velesovo, Solzava). Ikonografski tipi Marijinih kipov so skoro izključno bizantinskega izvora, a za nas je važno posebno, da postane ta čas Marija tudi nosilka nabožne ljudske pesmi.

V romanski dobi so pa pričeli pri nas cerkve tudi že slikati. Slikali so jih na suhi belež (secco) in kjer ni bil prostor posebno dobro zavarovan, se slikarije niso ohranile. Trpežnejše stensko slikarstvo na moker omet (freske) je postalo pri nas znano šele v sredini 13. stoletja in odtlej so ohranjeni spomeniki vedno pogostejši. Na še sedaj slovenskem ozemlju se ni ohranila nobena čisto romanska slika nepoškodovana. Pač pa so ohranjene secco-slike v škofovski kapeli na Krki na Koro-

Slovensko znamenje

škem, ki je bila za časa slikanja še naseljena po Slovencih. Poglavitna snov krških slik je Mati božja. Na Koroškem — po večini v zdaj že ponemčenih krajih — je tudi drugod ohranjenih še precej romanskih slik in iz njih spoznamo, da se je slikarstvo čimdalje bolj bogatilo z bibličnimi snovmi.

Poslikana cerkvena notranjščina je tako postala, kot so jo pozneje ime- novali,

biblia pauperum,

kar bi danes lahko prosto prevedli v zgodbe svetega pisma za nepismene ljudi. Najstarejša, pri nas še zadovoljivo ohranjena takšna slikarija je v podružnični cerkvi na Vrzdencu, med Horjulom in št. Joštom, torej precej vstran od obljudenejših srednjeveških potov. Nastala je kmalu po l. 1300. Slikana je na suhi belež; stilistično je že bližja gotiki kot romantiki, vendar vsebuje še prav značilne romanske elemente, poleg „romanske“ tehnike številne mistične predstave starejše dobe. Ta slikarija se je ohranila zato, ker so jo kmalu — čez kakšnih sto let — nadomestili z modernejšo, zrelo gotsko, ne da bi starejšo izkrampali, ampak so v njo vsekali samo manjše luknjice, da se je novi, sveži omet bolje stene prijel. Vsa ladja je poslikana s prizori iz Jezusovega življenja od rojstva do polaganja v grob; zadovoljivo so pa ohranjene le rojstvo, molitev modrih z Jutrovega in križanje. Kot značilnosti visokosrednjeveške likovne mistike naj navedem le obliko jaslje, kjer je Jezusovo telesce položeno na pateno, postavljeno na kelih, in snemanje s križa, kjer ruje Marija žeblje, s katerimi je bil njen Sin na križ pribit, kot je

sploh posvečena Materi božji nad vse važna vloga.

Odslej so se podobni cikli naglo množili; tehnika fresk jih je vedno bolj usposabljala za daljšo ohranitev in freske v gotških cerkvah so postale v resnici prava biblia pauperum, sveto pismo za tiste, ki brati niso znali.

(Bo še)

Marijan Marolt

Umrli je duhovnik Gabrijel Piščanec. V Avberju pri Tomaju, na zadnji postojanki svojega dolgega dušnopastirskega delovanja, je dne 18. novembra umrl duhovnik Gabrijel Piščanec v visoki starosti 81 let. Rodil se je v Romanu pri Trstu v revni kmečki družini, kjer je bilo 9 otrok. Študiral je bogoslovje v Gorici in nato služboval po raznih krajih Trsta, tržaške okolice in Istre. Zlasti na Istri je posvetil doberšen del svojega življenja in truda, kot dekan v Klanecu v najhujših vojnih letih. Takrat je pred Nemci zastavil svoje življenje, da je rešil vaščane pred usmrтитvijo. Za ponovne represalije bi umorili njega. Njegova vesela narava mu je vedno pomagala v najhujših trenutkih. Iz Klanca se je kot zlatomašnik umaknil v pokoj v Avber in tu naprej vodil to malo faro do smrti. Pogreba se je udeležilo 25 duhovnikov in veliko število klanških in avberskih faranov poleg številnih sorodnikov. Vse življenje sta ga odlikovali velika ljubezen in dobrota. Naj mu bo Bog bogat plačnik.

Med nami

NOVA KNJIGA: ZBORNIK 1964

Za božične praznike je med nami v Argentini izšla nova slovenska knjiga: Zbornik 1964.

Zbornik 1964 je 21. izdaja Svobodne Slovenije. Uredili so ga: Miloš Stare, Joško Krošelj, Pavel Fajdiga in Slavi-mir Batagelj: Ovitek in opremo je izdelal Tone Kržišnik. Knjigo je natisnila tiskarna Vilko.

Letošnji zbornik ima 339 strani. Razdeljen je na šest delov. Sv. Ciril in Metod, Pogled v domovino, Problemi našega obstoja z umetniško prilogo, Razprave, dokumenti in pričevanja, Našši gorniki in Razgledi.

Sv. Cirilu in Metodu je posvečeno pismo Janeza XXIII. slovanskim škofom „Magnifici eventus“, razprava dr. Pavla Krajnika in poročilo Joškota Krošlja.

Pogled v domovino se nam odpira s štirimi članki. O ustavi nove Jugoslavije govori J. A. Lev Detela je napisal članek „Obrazi slovenske literature v domovini. Dr. Joža Basaj razpravlja o „socializaciji kmetijstva v Jugoslaviji“. Joško Krošelj pa piše o upravni razdelitvi Slovenije.

Problemi našega obstoja — anketa je tretje poglavje. Na tri vprašanja: „Kakšne so naloge naše ideološke emigracije“, „Kakšen naj bo odnos intelektualca te emigracije do nove domovine“ in „Kakšen naj bo njegov odnos do Slovenske domovine“ — je odgovorilo 21 ljudi; eden iz Anglije, 13 iz Argentine, eden iz Avstralije, eden iz Av-

strije, eden iz Italije in štirje iz ZDA. Med vsemi je najdaljša in najbolj razčlenjena prof. Gerziniča. — Anketa bi brez dvoma precej pridobila, če bi zajela še širši krog, zlasti manjkajo naši znanstveniki iz Evrope in duhovniki, ki delajo med slovenskimi ljudmi po svetu.

Med razpravami zavzame odlično mesto dr. Komarjeva „Branivec miru“.

O naših gornikih pišejo brata Skvarča in dr. Vojko Arko.

V razgledih je najbolj izčrpano poročilo Z. Novaka „Slovenska ideološka emigracija v ZDA.“

Zbornik 1964 je vsekakor razveseljivo znamenje naše emigracije. Vsem ga toplo priporočamo!

Trije novomašniki našega bogoslovja. Na praznik Brezmadežne, 8. decembra je buenosaireski pomožni škof in predsednik izseljenskega odbora v Argentini msgr. Carreras v zavodu Betharan v Adroguéju podelil mašniško posvečenje trem bogoslovcem, diakonom našega semenišča. Ti so: Lovro Tomažin, Primož Langus in Jurij Rode. Posvečenju so poleg rektorja in spirituala semenišča č. g. dr. Gnidovca in č. g. dr. Žaklja prisostvovala srečne matere letošnjih novomašnikov, sorodniki in znanci.

Lovro Tomažin je prvi po starosti med letošnjimi novomašniki. Rojen je bil 27. oktobra 1930 na Krki na Dolenjskem. Gimnazijo je najprej obiskoval v Ljubljani v Baragovem, kjer je bila med vojno škofijska klasična gimnazija. Leta 1945 je z očetom in materjo odšel v tujino. V Italiji v Monigu, v Serviglianu in Senigalliji je nadaljeval gimnazijo in vneto deloval v raznih mladinskih organizacijah. V Argentini je bil do marca 1957 zaposlen z raznih

podjetjih. Ves čas je bil delaven član KA in SFZ. V letu 1956 je bil izvoljen za predsednika SFZ. Naslednje leto je odšel v bogoslovje, kjer je v tihoti, v molitvi in v študiju dozorel v duhovnika.

Novo mašo je zapel v nedeljo, 15. decembra v župni cerkvi v San Justu. Pri sv. maši so mu asistirali: č. g. direktor Anton Orehar, č. g. župnik Anton Škulj, novomašnik č. g. Jurij Rode in več bogoslovcev. Novomašni govornik je bil č. g. Jože Košiček. Pel pa je pevski zbor iz San Justa pod vodstvom g. Stefana Drenška. Novomašno kosilo je bilo v prostorih „Našega doma“ v San Justu.

Primož Langus je zapel novo mašo v stolnici v San Martinu. Novomašni govornik je bil č. g. župnik France Glavač. Asistirali so mu g. župnik Glavač in brata Janez, župnik v Casanovi, in

Novomašnik č. g. Primož Langus

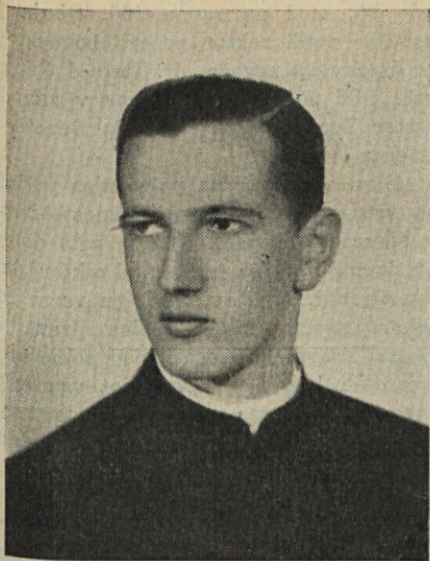

Novomašnik č. g. Lovro Tomažin

Jurij, bogoslovec. Pel je sanmartinski pevski zbor iz San Martina pod vodstvom g. Vinka Klemenčiča.

Novomašnik je Ljubljčan. Rojen je bil 9. oktobra leta 1936. Leta 1945 je odšel s starši v begunstvo. V Argentino je prišel leta 1948; tri leta zatem je vstopil v salezijanski aspirantat v Bernalu. Leta 1956 pa je vstopil v slovensko semenišče v Adroguéju.

Jurij Rode je med letošnjimi novomašniki „Benjamin“, najmlajši. Rojen je bil 27. aprila leta 1937 v Ihanu. Ljudsko šolo je obiskoval na Koroškem v Lienzu in Spittalu. V Argentini je bil nekaj časa v salezijanskih zavodih, leta 1953 pa je prišel v škofov zavod v Adrogué, kjer je dokončal gimnazijo in kot prvi gojenec Rožmanovega zavoda vstopil v bogoslovje.

Novomašnik č. g. Jurij Rode

Pri novi sv. maši, ki jo je zapel v Don Boscovem zavodu v Ramos Mejía, so mu asistirali: č. g. direktor Anton Orehar, novomašnik č. g. Lovro Tomažin in subdiakon našega bogoslovja č. g. Franc Urbanija. Novomašni pridigar je bil č. g. direktor Anton Orehar. Pel pa je pevski zbor „Gallus“ pod vodstvom dr. Julija Savelli. Novomašno kosilo je bilo v Slovenski dvorani.

● Srebrni sv. maši sta darovala č. g. Ladislav Lenček, C. M. in č. g. župnik France Glavač.

Oba sta prejela mašniško posvečenje 17. decembra 1938 v ljubljanski stolnici po rokah ljubljanskega škofa dr. Gregorija Rožmana.

Č. g. Ladislav Lenček C. M. se je že v domovini z vsem srcem posvetil misijonskemu delu. S tem delom je na-

daljeval tudi v begunskih letih. Sedaj pa je urednik „Katoliških misijonov“ in predsednik Slovenske misijonske zveze, ki vrši tako odlično delo. Od l. 1949 do 1952 je tudi urejal „Duhovno življenje“. Vsa leta pa pomaga pri splošnem slovenskem dušnopastirskem delu.

Č. g. Francé Glavač pa je zapel srebrno mašo na božični praznik. V Argentini že več let vodi župnijo „Marije vedne pomoči“ v avellanedski škofiji.

Izseljenski dan v Buenos Airesu.

Program letošnjega izseljenskega dneva v Argentini, ki je bil v nedeljo, 1. decembra, je imel dva dela: dopoldanskega in popoldanskega. Ob 11 je bila po T. V. kanal 7 sv. maša z govorom, ob 17,30 pa v župni cerkvi sv. Janeza Evangelista v Buenos Airesu sv. maša, ki jo je ob asistenci Slovenca č. g. dir. Oreharja in domačega župnika De Carlilja daroval predsednik izseljenskega odbora škof Carreras, nato pa v dvorani proslava, pri kateri so sodelovali: Slovenci, Litvanci, Madžari, Poljaki, Braziljci, Italijani, Portugalci in Argentinci.

Slovence je predstavila folklorna skupina fantov in deklet iz San Justa. Nastop je pripravila gdč. Betka Maček, s harmoniko pa je nastop, ki je dobro uspel, spremljal g. Rudi Bras.

Prvo sveto obhajilo slovenskih otrok iz Velikega Buenos Airesa — razen iz Slovenske vasi — je bilo na praznik Brezmadežne, 8. decembra, v Slovenski dvorani v Buenos Airesu. Prvoobhajancev je bilo letos 60. Sv. mašo, katere se je poleg prvoobhajancev, njihovih staršev, bratov in sestra udeležilo veliko rojakov, je daroval č. g. direktor Anton Orehar. Med sv. mašo je imel priložnostni govor. Pel je pevski zbor šolskih

otrok iz San Martína, ki ga vodi g. Boris Pavšer. Pri harmoniju je bil g. prof. Alojzij Geržinič. Prvoobhajilno slovesnost je med sv. daritvijo še povečala ga. Marija Geržiničeva s pesmijo „Panis Angelicus“.

Po sv. maši so se otroci zbrali v mali dvorani Slovenske hiše, kjer so jim gospe po stari navadi pripravile zajtrk. Med otroci so bile tudi njihove učiteljice: gdč. Anica Šemrov, gdč. Angelca Klanšek, gdč. Mija Markež, gdč. Katica Kovač, ga. Marijana Batagelj, g. nadzornik Aleksander Majhen. Č. g. direktor pa je ob koncu vsem prvoobhajancem podelil lepe slovenske spominke podobne, ki bodo trajna priča pomembnega dne.

V Slovenski vasi, v cerkvi Marije Kraljice pa je bilo prvo sv. obhajilo 1. decembra. K sv. obhajilu je pristopilo 16 otrok in sicer 14 fantkov in le dve punčki. Sv. mašo je daroval č. g. vikar Janez Petek C.M. V tečaju pa poleg g. kateheta poučujeta g. Lovro Jan in ga. Zdenka Janova.

Mladina se je spomnila Brezmadežne. V nedeljo, 1. decembra so fantje in dekleta, člani SFZ in članice SDO v Slovenski dvorani proslavili Brezmadežno. Ob lepi sliki Brezmadežne, ki jo je pred leti naslikal rajni Marijan Koritnik, se je vrstilo petje, deklamacije in govora Toneta Mizerita in gdč. Jožice Lavrič. Pred proslavo pa je bila v Slovenski kapeli mladinska sv. maša, med katero je precej fantov in deklet pristopilo k sv. obhajilu.

Duhovne vaje so imeli. Advent je čas, v katerem se naši možje in žene vsako leto zberejo k duhovnim vajam. Žene so jih imele v soboto, 14. in v nedeljo 15. decembra; možje pa v soboto, 21. in v nedeljo, 22. decembra. Žena je

bilo 95, mož pa ravno 100. Oboje je uspešno vodil rektor našega bogoslovja in Škofovega zavoda, dr. France Gnidovec. Bile so zaprte in sicer v zavodu sester Svetega Duha v Villa Devoto v Buenos Airesu.

Slovenska božična polnočnica je bila za vse rojake Velikega Buenos Airesa v Slovenski dvorani. Bila je zelo dobro obiskana. Imel jo je č. g. direktor Anton Orehar. Med sv. mašo je vsem rojakom voščil milosti polne praznike. Skoraj vsi udeleženci so med polnočnico pristopili k sv. obhajilu. Kot vsa leta, tako je tudi letos pel med sv. daritvijo božične pesmi „Gallus“, ki ga z veliko skrbjo vodi dr. Julij Savelli.

Rojaki iz Slovenske vasi pa so pristostvovali polnočnici v cerkvi Marije Kraljice. Daroval jo je č. g. vikar Janez Petek, C.M.

● Počitniški izleti. V poletnih mesecih številni naši rojaki hodijo skupinsko ali zasebno na razne izlete. Najpomembnejši med izleti pa so bili v tem času: izlet slovenskih šolskih otrok, 360 po številu, v Hurlingham, v zavod kard Stepinca; dalje izlet SFZ in SDO fantov in deklet — 150 po številu — v Parque Perreyra in izlet Družabne Pravde.

● Skavtska slavnost na Pristavi v Moronu je bila v nedeljo, 22. decembra. Pričela se je s sv. mašo, ki jo je daroval č. g. direktor Anton Orehar; po sv. maši so bili nastopi in blagoslovitev skavtskega prapora. Botrovala sta ga. Polonca Makek in g. Jože Leskovar. Voditelj skavtov je g. Marijan Trtnik.

● V slovenskih ljudskošolskih tečajih je bilo letos nad 700 otrok.

Najmočnejši tečaj je bil v San Justu (120 otrok), ki ga vodi gdč. Angelca

Klanšek. Pomagajo pa ji še: ga. Pavla Lipušček, gdč. Marija Mehle, gdč. Majda Tomažin in gdč. Alenka Bras. Verouk je poučeval č. g. župnik France Novak — Drugi po številu največji tečaj je bil v San Martinu (106 otrok), ki ga vodi gdč. Katica Kovač. Pomagata ji gdč. Saša Hartman in g. Boris Pavšer. Verouk pa je poučeval č. g. Gregor Mali. Tretji tečaj je bil v Ramos Mejia (100 otrok), ki ga vodi gdč. Anica šemrov. Pomaga ji gdč. Renata Sušnik. Verouk pa uči č. g. župnik Matija Lamovšek. Četrto mesto pripada Moronu (92 otrok), kjer uči gdč. Mija Markež. Pomagajo pa ji: ga. Angela Rajer, ga. Angela škofic in g. Pavle Rant. Verouk je poučeval č. g. župnik Matija Lamovšek. Na petem mestu je tečaj v Slovenski vasi (88 otrok), ki ga vodi ga. Zdenka Jan. Pomagajo ji: g. Lovro Jan gdč. Marija Urbanija in gdč. Pavlica Burja. Verouk pa so poučevali č. g. vikar Janez Petek, č. g. Ivan Jan in č. g. Tine Vrečar. Mendoza in Carapachay sta imela po 50 učencev. Voditeljica v Mendozi je gdč. Lenčka Božnar, v Carapachayu pa g. Aleksander Pirc. Gdč. Božnarjevi pomaga gdč. Terezika štirn, g. Pircu pa: g. Edi škulj, ga. Mara Pleško

in g. Marijan Trtnik. Verouk je poučeval v Mendoza č. g. Jože Horn, v Carapachayu pa č. g. Matija Boštnar. V Buenos Anresu je bilo 28 otrok. Tečaj je vodila ga. Marijana Batagelj; verouk pa je učil č. g. dr. Alojzij Starc. 23 otrok je bilo v Hurlinghamu, ki sta jih poučevala gdč. Katica Kovač in č. g. Anton Smolič. Tečaj v Berazateguiju (15 otrok) je vodila gdč. Anica šemrov, verouk pa je učil č. g. Jože Guštin; V Floridi je bilo 12 otrok, ki jih je učil g. Dušan šušteršič; gdč. Mija Markež je poučevala tudi v San Miguelu, kjer je 11 otrok, verouk pa je učil č. g. Anton Smolič. Ga. Helena Petje in č. g. Janez Kalan sta poučevala v Transradiu 7 otrok. V Mar del Plati pa poučujeta g. Tršinar in č. g. Boris Koman.

● **Slovenski srednješolski tečaj** pa je letos štel 60 dijakin in dijakov. Bil je v Slovenski hiši v Buenos Airesu in sicer v treh oddelkih. Tečaj je vodil g. Marko Kremžar; poučevali pa so č. g. direktor Anton Orehar, g. prof. Alojzij Gerzinič, gdč. Milena Jerebič, gg. Zorko Simčič. Tine Duh st., Simon Rajer, Pavle Rant, Edi škulj, Jože Poznič in Tine Debeljak ml.

~~~~~

SVETA BRATA STA NAJVEČJA DOBROTNIKA, NAJVEČJA MOŽA NAŠE ZGODOVINE. SPOMIN NANJU NAS MORA NAVDAJATI Z GLOBOKO HVALEŽNOSTJO. TO HVALEŽNOST PA BOMO POKAZALI NAJBOLJ S TEM, ČE BOMO SKRBNO ČUVALI LUČ SVETE VERE, KI STA NAM JO ONA PRIŽGALA, IN ČE BOMO TO PLAMENICO, KI JE NAŠIM OČETOM SVETILA SKOZI 1100 LET, IZROČILI BODOČIM RODOVOM.

+ škof Držečnik

„Sei, otto, sink! Tre, nuff, vott! Die-ci, sink, sei!“

Ne da bi pomišljel, je vstopil Peter v kolibo in sedel za mizo. Zagorel človek je postavil predenj vina in rib. Može, ki so igrali „moro“, se niso menili za novega gosta, ki jih je spoznal za mornarje. Nagnil je in pil. Vino je bilo težko, a ga je poživilo. Tisti trenutek je viknil najstarejši med pivci:

„Dovolj sinčki, saj me boste slekli!“

Pristavil je sočno kletev v svetli dalmatinski hrvaščini. Domača beseda v tako tujem kraju je vzdramila bogoslovca iz omrtvelosti. Živahno se je ozrl po mornarjih. Krčmar je bil postavil posodo z vinom pred nje. Romala je od ust do ust. Mož, ki prej ni hotel več igrati, je rekel vedro:

„Pijte prašiči, na moj račun! Le čakajte. Boste jutri plačali do zadnjega solda. Danes je danes, jutri bo trud.“

„Padrone,“ je menil nekdo med družbo, „brez pijače ne pojde. Premalo nas je.“

Zopet je oni zaklel in viknil: „Kaj premalo? Eden manj, ali to kaj pomeni?“

„Karleto je bil prva moč.“

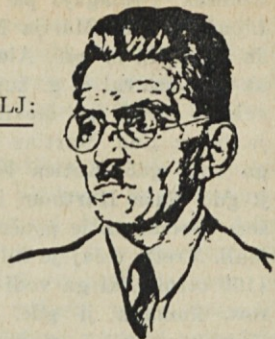
„Bil je, to je res. Nisem krivičen. A kar je, je. Zdaj je v grobu. Nikoli se ni nadejal, da bo spal v zemlji, pa še na Malti. No, naj počiva v miru.“

Dvignil je posodo, drugovi so sklonili glave. Nato se je zasukal pogovor mornarjev o smeri njihove plovbe; nenadoma je jeknilo na bogoslovčevo uho ime mesta Ascolija. Planil je živo kvisku in vprašal hripavo:

„Gospodje, čul sem, da ste omenili Ascoli. Ali ste tja namenjeni?“

„Morda smo,“ je dejal nekdo med mornarji. Tisti, ki so mu dejali „par-

IVAN PREGELJ:

ODISEJ IZ

KOMENDE

---

done“, je ostro premotril mladega človeka.

„Morda smo.“ je ponovil mornar, „in bi tudi šli, če bi moči bilo. Kaj pardone? Pa ni!“

„Šuti, tepec!“ je viknil tedaj ardone, zapičil svoje oči v blede Petrovo lice in vprašal ostro:

„Kdo pa si?“

Peter je začel pripovedovati vso svojo zgodbo. Ko je končal, je rekel padrone po hrvaško:

„Ča djavolo. To je Kranjac.“

„Sem,“ je pripomnil Peter in dejal: „Prej sem slišal, da ste izgubili enega tovariša. O, morda bi ga mogel jaz vsaj malo nadomeščati. Vzemite me v službo.“

Padrone se je zasmel: „Ta je podjeten, kaj? Kakšen posel neki bi mu dali, he?“ Šaleč se so ugibali mornarji.

„V Senju poznam gospoda,“ je dejal Peter v strašni negotovosti, kaj bo z njim, „gospoda, ki mi je naklonjen. Ta bo plačal vožnjino zame, če me hočete za pomagača. Morda poznate gospoda Zandonattija?“

„Če ga poznamo?“ se je tedaj namuznil padrone svojim mornarjem. Nato prikimal in dejal: „To je pošten plačnik. Ti pa dokaži, da ima namen plačati. Eto, boca je prazna.“

Ne da bi pomišljal, je izsul Peter Pavel ves svoj denar na mizo in dejal: „To imam, vzemite!“

Krčmar je postavil polno posodo na mizo.

„Pij!“ je velel svojelični padrone Petru. „Pa nagni pošteno, da mi na ladji ne zboliš. Pošteno se napiti, to je najboljše sredstvo proti morski bolezni. Kaj, sinčki?“

Peter je nagnil. Oni je rekel: „Učen si videti, piti pa ne znaš. Glej, to je treba tako.“ Nagnil je silovito in pil. Ko se je oddahnil, je dejal: „Zato pa sem padrone, zdaj veš.“

Ko je krožil vrč krog mize, je dodal: „Moja ladja je Santa Fe, jaz pa sem Pero Glavinič iz Berma v Istri. Bil sem tudi že v vaši Ljubljani, pa mi ni dišalo tam, je premalo sonca. Zdaj sem tu in jutri smo kdovekje, a v treh dneh pred Ascolijem.“

„Gospod kapitan, kako naj se Vam zahvalim?“ je vprašal Peter s solzami v očeh.

„Pij!“ je viknil oni.

Šele proti večeru so se krepki ljudje dvignili. Petrov denar je padrone Pero pobrisal z mize v svoje široko perišče in ga vsul Petru nazaj v žep.

Nato se je dvignil; zibaje se pred šibkim bogoslovcem je dejal: „S tem te potrdim za svojega podanika. Jutri ob treh zjutraj odplovemo. Zdaj pa lahko greš še v mesto, če ti je ljubo.“

„Grem z vami,“ je odvrnil Peter.

„Daj roko,“ je dejal padrone in se naslonil z vso svojo težo na šibkega bogoslovca. Zvon večernega pozdrava je jeknil od mesta. Pijani Glaviničevi mornarji so šli nekaj korakov pred svojim gospodom. Opotekali so se in peli neznano pesem. Peter Pavel je razumel samo odpev:

„Al mio mar, ali mio mare.“

Glaviničeva ladja „Santa Fe“ je dvignila prav ob treh zjutraj sidro. Jutranji veter je sunil v jadra. Ko je vzhajalo sonce, je bila ladja že na širokem morju. Poln novih upov je stal Peter Pavel na krovu. Prsi so se mu širile v čistem zraku. Šepetal je gorečo molitev in ponavljal v sebi:

„Pa jo bom, pa jo bom vendar odvalil skalo.“

Prišel je Glavinič. Povabil je fanta s seboj. Predložil mu vina in jedi in se razgovarjal z njim kakor star znanec. Povedal je, da je imel sina, pa da so mu ga ubili beneški galeatje. Pri tem se mu je pest stisnila in je grozno zaklel. Petra je obšla groza pred njim. Kapitan je vrgel nekaj čaš vina vase in nato togo molčal. Trenutno je pogledal ostro bogoslovcu v obraz in vprašal:

„Pa hočeš res biti pop?“

„Hočem!“

„Hoče!“ je jeknil Glavinič sam zase. Nato je spet pil. Potem je rekel: „Vidiš, ta ladja je moja last. Pa še imam premoženja za stara leta. Hej, kaj misliš, da je neprijetno mornarsko življenje?“

„Zdi se mi, da ni,“ je odvrnil Peter.

„Vidiš, ni ga življenja nad mornarskim. Poskušaj! Hodi z menojo. Zdi se mi, da mi boš krasen krmilar.“ In še vneteje je začel: „Učen si. Takih med nami ni. Ti pa si. Ča! Napravim iz tebe pomorščaka, da ti ga ne bo podobnega. Hej brate, udari v roko! Pusti popovstvo, ki slabo redi človeka.“

Peter se je po sili nasmehnil. Kapitan pa je rekel z vidno, dasi robato dobrohotnostjo:

„Udari v roko. Prosim te. Ti Pero jaz Pero!“

„Ne smem,“ je odgovoril Peter, „duhovnik bom.“

Glavinić je nejevoljno zamrmral.

„Padrone,“ je dejal Peter, „Gospod Zandonati mi je lastno hčer ponujal v zakon, pa sem jo odbil.“

„Diavolo,“ se je začudil kapitan. Nato se je zasmel. „Pa mi to zdaj poveš, popče? Zdaj, ko sem se osramotil?“

„Zakaj, gospod kapitan? Hvaležen sem Vam za dobroto.“

„Neumnosti,“ je rekel Pero in zamahnil z roko. „Biti hočeš pop, pa bo-di! Tudi popi so potrebni. V nebesa pomagajo človeku. Samo pohujšaj se ne, da kolnem; kako ne bi, saj sem kapitan.“

Dan se je nagnil, zmračilo se je. Ladja „Santa Fe“ je plula mirno ob italijanski obali navzgor. Peter Pavel je stal na krovu in strmel v lepoto noči, ki je vstajala nad vode. Milijoni zvezdic so se bili posejali na nebu. Bela se je črtala gaz za ladjo na temnem vodovju. Mornarji so peli tiho, otožno pesem, ki je venomer ponavljala odpev:

„Al mio mar, al mio mare!“

Petra Pavla je obšla prečudno gi-

njenost. Srce se mu je zalilo s sladkim hrepenenjem po daljni domovini, po Manici in župniku Roglju. Potem ga je obšla misel na Ano Zandonattijevo in oči so se mu zasolzile in je mrmral:

„Sladko moje dete! Daj Ti Bog stotisoč sreč! Ali Te bom videl še kdaj? Ana Marija! O! Saj je bilo težko reči: ne! Težko. A jaz sem rekel! Zato, ker je to edino prav, zato, ker sem imel svojega Boga že od mladosti, Tebe pa sem srečal le mimogrede. In Bog je več kot Tvoja sladka čistost, Tvoja mlada ljubezen. Ana Marija, lahko noč! Zaradi Boga sem Te zavrgel, a pozabil Te ne bom nikoli, nikoli, nikoli.“

„Eto, pop moli!“ se je oglasil za Petrom dobrodušni padrone Glavinić.

„In če,“ je menil Peter, „saj bo molitev moj posel, kakor je kapitanski posel kletev.“

Kapitan se je vedro zasmel in rekel: „Dobro si se odrezal. Zares, žal te mi je. Ob tebi bi laže prebolel svojega sina.“ (Nato je menil resno in uradno: „Tri dni bom čakal pred Ascolijem. Skrbi, da opraviš hitro s svojim priprošnjikom. Povem ti pa, da malo zapam tem italijanskim mehkužcem. Pri našem Benzoni v Senju bi si bil že trikrat izprosil bogoslovje. Zakaj se nisi obrnil nanj?“

„Tujec sem mu!“ je odvrnil Peter. „A mislil sem že na to, če bi mi spodelovalo pri komendatorju.“

„Ša,“ je menil oni, „Benzoni bi Te posvetil. Novo mašo bi pa pel pri Materi naši na Trsatu. In mene bi povabil, če bi me doma našel, seve.“

Pustil je nato bogoslovca samega. Kmalu pa se je vrnil in pokazal z roko predse z morja na suho. Daleč, daleč notri v ozemlju je bilo videti nekaj

medlih luči. Kapitan je rekel kratko:
„Ascoli.“

XI. PRI KOMENDATORJU

Peter Pavel je končno stal pred gospodom Petrom Jakobom. Videl je, da se je mož močno postaral. Izročil mu je župnikovo pismo; komendator ga je dal hrati svojemu tajniku, ki ga je klical „maestro di casa“ — hišni mojster. Ko je tajnik bral o Bitenčevem upravljanju komendskih dohodkov, je vzkliknil komendator:

„Pa saj to vem sam, da je ta Bitenc slepar. Hotel sem vedeti, kje bi se dobil pošten človek.“

Tajnik je bral naprej: „Presvetli veste sami, da sem Vam vedno vestno služil; zato se nadejam, da boste prepričani, da Vam hočem nasvetovati človeka, ki je najsposobnejši, pa tudi vesten.“

Komendator je zadovoljno prikimal. Tajnik je bral: „Priporočam Vaši milosti mladeniča gospoda Petra Pavla Glavarja, ki je moj sel —“

„Božje usmiljenje!“ je vzkliknil tedaj komendator. „Samo zaradi tega pisma ste šli na tako pot! Ali je Vaš župnik znorel? Kdo bo trpel stroške?“

„Gospod, je odvrnil Glavar, „imam še drug opravek.“

Komendatorjev tajnik je dočital pismo. Glavar je medtem čustvoval: „Glej ga, župnika Roglja. To je brez moje vednosti zapisal, da bi bil sposoben upravljati komendo. Saj bi se sramoval in bi mu zameril, če bi ne vedel, da je mož to naredil z najboljšim namenom.“

Komendator je ostro pogledal po Glavarju in dejal: „Svoj čas sem Vam podaril Castiglionijevo knjigo. Ali jo nosite s seboj?“

Petra je oblila rdečica in je rekel: „Prebral sem jo, a na poti nekje sem jo izgubil.“

„Nesrečni človek,“ je vzkliknil komendator. „Da, da! Vidi se, da ste doma v barbarski deželi, kjer ne znajo ne govoriti ne kuhati po človeško.“ Takoj zatem pa je vprašal nezaupno: „Želite torej, naj Vam dam oskrbo Komende?“

„Ne!“ je odvrnil Glavar, „prišel sem ponižno prosit, da bi mi s svojim ugledom pomagali, da bi mi predstojniki spregledali zadržke in me posvetili za duhovnika.“

„Zato ste prišli?“ je vprašal komendator zateglo.

„Da,“ je odvrnil Glavar, „iskal sem Vas v Senju. Od tam sem šel na Malto in potem...“

„Moj Bog,“ je vzkliknil komendator. „Za prazen nič je obredel ta človek pol sveta.“

Vendar se mu je zvedrilo obličje in mislil je sam pri sebi: „To je odločen človek. Zares, to bi bil mož, ki bi mi spetlil nemarnega Bitenca. Šempeterski župnik mi ni nasetoval slabega upravitelja.“

Ko pa se je domislil obenem Glavarjeve prošnje, se mu je obličje raztegnilo nejevoljno in je vprašal trudno:

„Kakšni zadržki Vam branijo duhovni stan?“

„Staršev nimam,“ je odvrnil Glavar. „Moj mater je služila svojčas pri Vas. To je vse, kar vem. Presvetli ste svojčas obečali, da se boste potegnili zame, če bo kdaj treba. O, glejte, zdaj je treba. Vam to pač ne bo pretežko. Jaz pa Vam bom hvaležen do svoje smrti.“

Argentina:

Dužnopastirska pisarna,
Ramón Falcón 4158,
Buenos Aires

Brazilija:

Paroquia do
Santissimo Sacramento,
R. Tutola 1125,
Vila Mariana,
Sao Paulo — S. P.,
Brasil

Z. D. A.:

Rev. Julij Slapšak,
3547 East 80th Street,
Cleveland, Ohio. U. S. A.

Kanada:

Ivan Marn,
131 A Treeview Drive
Toronto 14, Ont.
Canada

Trst:

Marijina družba,
Via Risorta 3,
Trieste, Italia

Italija:

Zora Piščanc,
Riva Piazzutta 18,
Gorizia, Italia

Avstrija:

Naročnino pošiljajte
Mohorjevi družbi
v Celovec

Celoletna naročnina za Ar-
gentino in države, ki nanjo
mejijo (razen Uruguaya)
650 pesov.

za ZDA in Kanado
5 dolarjev;

za Avstralijo 95 šilingov;

za Italijo 2.000 lir;

drugod
protivrednost dolarja.

Katoliška skupnost	65
Novi odnosi do komunizma	67
Slovenska škofa o koncilu	74
Kristus najema ob vsakem času	78
V zakon ne smeta prinesiti praznih rok	80
Nadškof Beran o svojem ujetništvu	84
Ali smejo starši zaobljubiti otroke Bogu?	87
Priče onostranstva	88
Glas iz Rima	94
Raba atomskih bomb	96
Podrti vihar	97
Slikar Rubens — veren katoličan	101
Šport in morala	102
Zdravnik	106
Za kaj bomo ta mesec molili	108
Elizabeta Ana Bayley	109
Izraelci — narod počasnega upanja	110
Primorske vesti	113
Izza železne zavese	114
Vpliv umetnosti na vero Slovencev	116
Med nami	119
Odisej iz Komende	124

LETO XXXI.

Štev. 2.

FEBRUAR 1964

**duhovno
življenje**
la vida espiritual

slovenski verski mesečnik, ki ga izdaja konzorcij (Anton Orehar), urejajeta pa dr. Branko Rozman in dr. Alojzij Starec. — Editor responsable: Antonio Orehar. Ramón Falcón 4158, Bs. As. Registro de la Prop. Intel. N° 574.991.

Tiska Vilko S. R. L., Estados Unidos 425, Buenos Aires

*Kobarid pri Soči na Primorskem, kjer je rojstni
kraj goriškega slavčka Simona Gregorčiča*

*Naslovna stran: Romarska cerkev Matere
božje v Fatimi na Portugalskem*

